

KÉPZÉSI CSOMAG SZUBJEKTIV
 ERTEKEK ALAPITVANY
 PROJEKT HIVATKOZÁSI SZÁMA: 101140907

Co-funded by
the European Union

Co-funded by
the European Union

Az AMIR projekt (101140907- AMIR- AMIF-2023-TF2-AG-CALL) az Európai Unió társfinanszírozásával, a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap (AMIF) támogatásával valósul meg.

A kifejezett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k)é, és nem feltétlenül tükrözik az Európai Unió vagy az Európai Bizottság álláspontját. Sem az Európai Unió, sem az Európai Bizottság nem tehető felelőssé azokért.

A. RÉSZ:
TUDÁSBÁZIS ÉS
ELMÉLETI KERET

1. MODUL: BEVEZETÉS

ÜDVÖZLÉS ÉS ÁTTEKINTÉS

A projektről

Ez a képzési csomag az AMIR projekt része, amelynek célja a harmadik országbeli állampolgárok (TCN-ek) európai integrációjának erősítése azáltal, hogy javítja hozzáférésüket a lakhatáshoz, a foglalkoztatáshoz és a pénzügyi szolgáltatásokhoz. A képzési csomagot kifejezetten helyi és regionális döntéshozók, önkormányzati alkalmazottak és első vonalbeli szolgáltatók számára tervezték, hogy gyakorlati útmutatást, alapvető jogi ismereteket és kapacitásépítő eszközöket nyújtson, amelyek válaszolnak a harmadik országbeli állampolgárok előtt álló valós integrációs kihívásokra.

A LEGFONTOSABB KIHÍVÁSOK

Ez a bevezető a harmadik országbeli állampolgárok előtt álló **legfontosabb akadályokat** vázolja fel a következő területeken:

- **Lakhatás:** korlátozott jogi hozzáférés, megfizethetőség, diszkrimináció és átmeneti támogatás hiánya.
- **Munkaerő-piaci integráció:** a készségek és a munkahelyi igények közötti eltérés, a szakképzéshez való hozzáférés nehézségei, a toborzás során tapasztalható előítéletek, a kizsákmányolás kockázata és a szabályozási akadályok.
- **Pénzügyi ismeretek és szolgáltatások:** alacsony pénzügyi ismeretek, az intézményekbe vetett bizalom hiánya, valamint a banki szolgáltatásokhoz vagy szociális ellátásokhoz való korlátozott hozzáférés.

A megállapítások nemzeti jelentésekből, uniós integrációs mutatókból és partnerországok tapasztalataiból származnak. Kiválasztott esettanulmányok is szerepelnek, hogy összehasonlító perspektívát nyújtsanak a tagállamok és a helyi körülmények között.

KÉPZÉSI CSOMAG HASZNÁLATI ÚTMUTATÓ

Ez a csomag egy **rugalmas képzési segédanyag**, amely többféle formában is felhasználható:

- **Személyes képzések** önkormányzati és regionális alkalmazottak számára
- **Képzők képzése (ToT)** kezdeményezések helyi szinten
- **Önkormányzati vagy civil szervezetek által vezetett műhelyek** és szemináriumok

Önálló eszközkészletként vagy nemzeti vagy uniós finanszírozású programok

keretében végzett szélesebb körű képzési tevékenységek részeként is felhasználható.

KÉPZÉSI MEGKÖZELÍTÉS

A képzési csomagot a következő módszertani elvek alapján tervezték:

- **Bizonyítékokon alapuló tervezés:** terepkutatás, jogi és politikai áttekintések, valamint az érdekelt felek véleménye alapján kidolgozva.
- **Jogi/politikai keretekre épül:** összhangban áll az EU integrációs politikáival és a lakhatásra, a munkaerő-piachoz való hozzáférésre és a pénzügyi befogadásra vonatkozó nemzeti jogszabályokkal.
- **Interkulturális perspektíva:** hangsúlyozza a kulturális alázatot, a sokszínűség tiszteletben tartását és a migránsok véleményének figyelembevételét a szolgáltatások tervezésében.
- **Magas fokú interaktivitás:** forgatókönyv-alapú szimulációkat, szerepjátékokat, vitaeszközöket és gyakorlati feladatokat tartalmaz, amelyek tükrözik a valós világ komplexitását.

ÁTFOGÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK

A képzés elvégzése után a résztvevők:

- Megértik a harmadik országbeli állampolgárok által a lakhatás, a foglalkoztatás és a pénzügyi rendszerek terén tapasztalt többdimenziós akadályokat;
- Képesek lesznek azonosítani a releváns uniós és nemzeti jogi kereteket, és azokat alkalmazni a helyi politikaalkotásban és szolgáltatásnyújtásban;
- Képesek lesznek elemezni és reagálni olyan rendszerszintű kihívásokra, mint a diszkrimináció, a megfizethetőség vagy az intézményi elfogultság.
- Képesek lesznek inkluzív és rugalmas helyi megoldások, politikák vagy tájékoztatási stratégiák kidolgozására és végrehajtására;
- hatékony kommunikációs készségeket mutatnak a harmadik országbeli állampolgárok közösségeivel való kapcsolattartás terén a bizalom építése és a kulturálisan kompetens szolgáltatásnyújtás biztosítása érdekében;
- Kompetenciát mutatni a helyi szereplők, többek között a lakhatási szolgáltatók, a munkáltatók, a bankok és a nem kormányzati szervezetek közötti szektorok közötti együttműködés elősegítésében.

A ESZKÖZKÉSZLET HASZNÁLATA

A csomag két fő részből áll:

- **A rész: Tudásbázis és elméleti keretrendszer** – háttérinformációkat, jogi kontextust és fogalmi alapokat tartalmaz.
- **B rész: Alkalmazott gyakorlat és soft skill fejlesztés** – interaktív foglalko-

zások a lakhatás, a munkaerő-piaci integráció, a pénzügyi ismeretek és a diszkriminációellenesség témakörében.

Minden foglalkozás a következőket tartalmazza:

- A téma **ismertetése**
- **Interaktív tevékenységek** a tapasztalati tanuláshoz
- **Képzői források és letölthető eszközök**
- **Nemzeti jogi hivatkozások** (ha alkalmazható)
- **Ajánlott források és APA-stílusú hivatkozások**

Ez a formátum lehetővé teszi a trénerek és a politikai döntéshozók számára, hogy **a tartalmat** a helyi viszonyokhoz, a hallgatóság igényeihez és a képzési korlátokhoz **igazítsák**.

2. MODUL: JOGI ÉS POLITIKAI KERETRENDSZER

A MODUL CÉLJA:

A résztvevőknek szilárd ismereteket nyújtani az EU és a tagállamok szintjén a harmadik országbeli állampolgárok integrációját meghatározó jogi és politikai keretről, valamint képességet fejleszteni ezeknek a kereteknek a helyi szintű tervezésben és szolgáltatásnyújtásban való jogokon alapuló, inkluzív és megkülönböztetésmentes alkalmazására.

A TANULÁS EREDMÉNYEI

A modul végére a résztvevők:

- megértik a harmadik országbeli állampolgárok integrációját meghatározó alapvető uniós jogi és politikai kereteket;
- képesek lesznek azonosítani és értelmezni a harmadik országbeli állampolgárok lakhatáshoz, foglalkoztatáshoz és pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos nemzeti törvényeket és rendeleteket;
- tudatában lesznek a helyi és regionális hatóságok konkrét szerepének és felelősségének a harmadik országbeli állampolgárok integrációjának támogatásában;
- képesek lesznek a helyi szolgáltatások tervezése és nyújtása során a jogi kötelezettségek és az emberi jogi normák között eligazodni;
- elkötelezettséget tanúsítanak az EU jogi elveivel és nemzetközi kötelezettségeivel összhangban lévő, inkluzív, megkülönböztetésmentes gyakorlatok előmozdítása iránt.

1. EGYSÉG: MI A HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK INTEGRÁCIÓJÁNAK JOGI KERETE?

MEGHATÁROZÁS

A harmadik országbeli állampolgárok integrációja azt a folyamatot jelenti, amelynek során a nem uniós állampolgárok teljes mértékben és egyenlő jogokkal vehetnek részt a befogadó társadalom gazdasági, társadalmi és polgári életében. Ehhez a jogi, strukturális és társadalmi akadályok eltávolítása, valamint a helyi önkormányzatok és szolgáltatók proaktív támogatása szükséges.

AZ INTEGRÁCIÓRA VONATKOZÓ UNIÓS JOGI KERET

Az EU átfogó horizontális jogi eszközöket és politikai stratégiákat dolgozott ki, amelyek iránymutatást nyújtanak a tagállamoknak a harmadik országbeli állampolgárok integrációjában. A közelmúltban jelentősen felülvizsgálta migrációs és menekültügyi politikáját a **2024 májusában** elfogadott **új migrációs és menekültügyi paktummal**. Ezek a reformok **2026 júniusáig teljes mértékben hatályba lépnek**, és felváltják vagy aktualizálják a 2004–2013 közötti időszak legfontosabb jogi eszközeit. Céljuk a menekültügyi eljárások harmonizálása, a befogadási feltételek javítása és a migránsok integrációjának erősítése az EU-ban (a lista nem teljes):

Az új paktum (2024) keretében végrehajtott legfontosabb jogalkotási reformok:

- 1. A befogadási feltételekről szóló irányelv átdolgozott változata – (EU) 2024/1346 irányelv** [EUR-Lex-link](#)
 - Felváltja a 2013/33/EU irányelvet.
 - Erősíti és harmonizálja a menedékkérők befogadási feltételeit a tagállamokban.
 - Biztosítja a lakhatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz, az oktatáshoz és a munkaerőpiachoz való korai hozzáférést.
- 2. A jogosultsági rendelet – (EU) 2024/1347 rendelet** [EUR-Lex link](#)
 - Felváltja a minősítési irányelvet (2011/95/EU).
 - Harmonizálja a menekültstátusz és a kiegészítő védelem megadásának kritériumait és jogait.
 - Javítja az integrációs kilátásokat az oktatáshoz, a szociális jóléthez és a munkához való egyenlő hozzáférés biztosításával.

3. **Menekültügyi eljárásokról szóló rendelet – (EU) 2024/1348 rendelet** [EUR-Lex link](#)
- Felváltja a 2013/32/EU irányelvet kötelező érvényű szabályokkal.
 - Egységes menedékjog iránti kérelmek elbírálási eljárásokat állapít meg, amelyek célja a késedelmek csökkentése és a jogbiztonság javítása.
 - Gyorsított és határmenti eljárásokat tartalmaz, a kiszolgáltatott helyzetű kérelmezők védelmét biztosító garanciákkal.

Alapvető integrációs eszközök (2024 előtt és után, *nem kimerítő felsorolás*)

Az EU szilárd jogi és politikai keretet tart fenn a harmadik országbeli állampolgárok integrációja érdekében. A következő horizontális eszközök iránymutatásul szolgálnak a nemzeti integrációs stratégiákhoz, és összhangban vannak az emberi jogi elvekkel:

- **Az EU közös alapelvei a bevándorlók integrációs politikájához (2004)**
A részvételt, a megkülönböztetésmentességet és az interkulturális párbeszédet előmozdító alapvető értékek.
- **Az EU integrációs és befogadási cselekvési terve 2021–2027**
Meghatározza a harmadik országbeli állampolgárok oktatáshoz, foglalkoztatáshoz, egészségügyi ellátáshoz és lakhatáshoz való hozzáféréseinek prioritásait, különös figyelmet fordítva a nőkre és a fiatalokra.
- **A hosszú távú tartózkodási engedéllyel rendelkező személyekről szóló irányelv (2003/109/EK)**
Öt év legális tartózkodás után hosszú távú tartózkodási engedélyt biztosít a harmadik országbeli állampolgárok számára, amely hozzáférést biztosít az oktatáshoz, a munkához és az EU-n belüli szabad mozgáshoz.
- **Az európai szociális jogok pillére**
Garantálja az esélyegyenlőséget, a tisztességes munkakörülményeket és a társadalmi befogadást, ami fontos a harmadik országbeli állampolgárok integrációja szempontjából.

Ezek az eszközök a lakhatáshoz, a foglalkoztatáshoz, az oktatáshoz, a pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel és a megkülönböztetésmentességgel foglalkoznak, biztosítva, hogy az integrációs politikák összhangban legyenek az emberi jogokkal és az egyenlőségi normákkal.

FŐBB NEMZETKÖZI ESZKÖZÖK

- Az ENSZ nemzetközi egyezménye az összes migráns munkavállaló és családtagjaik jogainak védelméről
- Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának menekültügyi egyezménye (1951) és a menekültek jogállásáról szóló 1967. évi jegyzőkönyv
- Az emberi jogok európai egyezménye (ECHR)

- Globális paktum a biztonságos, rendezett és szabályos migrációért (2018)
- IOM és UNHCR integrációs iránymutatások.

2. EGYSÉG: A HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK JOGAIHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉSRE VONATKOZÓ NEMZETI JOGI KERETEK

Ez a szakasz áttekintést nyújt Magyarország nemzeti jogi keretrendszeréről, amely a harmadik országbeli állampolgárok (TCN) alapvető jogaihoz való hozzáférését szabályozza, ideértve a lakhatást, a foglalkoztatást és a pénzügyi szolgáltatásokat. Kiemeli a főbb törvényeket és rendeleteket, a jogosultsági feltételeket és azokat a gyakorlati kihívásokat, amelyekkel a TCN-ek szembesülhetnek e jogok gyakorlása során. A cél az, hogy a politikai döntéshozók és a szolgáltatók egyértelműen megértsék, hogyan támogathatják a TCN-ek hatékony integrációját, miközben biztosítják a nemzeti jogszabályok és a diszkriminációellenes normák betartását.

A HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK LAKHATÁSI LEHETŐSÉGEI (JOGOSULTSÁG ÁLLAMI LAKÁSHOZ, VÉDELEM A DISZKRIMINÁCIÓ ELLEN, BÉRLLETI JOGOK):

Ideiglenes védelem (pl. ukrán menekültek)

Nemzeti jogi hivatkozás – Magyarország

- A harmadik országbeli állampolgárok befogadásáról és tartózkodási jogáról szóló 2007. évi II. törvény: szabályozza a harmadik országbeli állampolgárok beutazási, tartózkodási és lakhatási jogait.
- 450/2024 (XII. 23.) kormányrendelet: a munkavállalók és vendégmunkások tartózkodási engedélyeiről, beleértve a lakhatási rendelkezéseket is. Hivatalos hivatkozás <https://oif.gov.hu/news/government-decree-no-4502024>
- 134/2024 (a 104/2022 rendeletet módosító) kormányrendelet: megállapítja, hogy az ukrán menekülteknek joguk van egy hónapos támogatott szálláshoz
- érkezésükkor, ha konfliktus sújtotta területekről érkeznek. A folyamatos támogatás csak a meghatározott veszélyeztetett csoportokhoz tartozó, nyilván- tartásba vett személyekre korlátozódik. Hivatalos hivatkozás: <https://njt.hu/jogszabaly/2024-134-00-00>

Jogosultsági feltételek és jogosultságok:

- Az ideiglenes védelem alatt álló személyek érkezésük után egy hónapos támogatott szállásra jogosultak, függetlenül a hivatalos regisztrációtól, ha kijelölt „háborús övezetekből” érkeznek. Az első hónap után a támogatott szállás csak azok számára elérhető, akik regisztráltak és veszélyeztetett cso-

portokhoz tartoznak (kiskorúak, egyedülálló gondozók, terhesek, fogyatékkal élők vagy 65 év felettek). Ha nem tartoznak veszélyeztetett csoporthoz, a folyamatos támogatáshoz legalább 20 óra/hét munkavégzésre van szükség Magyarországon; a munkáltató étkezés nélküli szállást biztosít.

Kihívások/korlátozások:

- A jogosultság bizonyos háborús övezetekre korlátozódik; sok menekült az első hónap után elveszítheti a jogosultságát.

Általános szociális lakhatás

Nemzeti jogi hivatkozás – Magyarország

- 1993. évi LXXVIII. törvény a lakásbérletről (lakásügyi törvény): szabályozza a bérleti szerződéseket és a bérlők védelmét. Hivatalos hivatkozás: <https://njt.hu/jogszabaly/1993-78-00-00.48>

Jogosultsági kritériumok és jogosultságok:

- A közszállás rendkívül korlátozott és az önkormányzatok szigorúan szabályozzák.
- A jogosultság helyenként eltérő, és ritkán terjed ki olyan harmadik országbeli állampolgárokra, akik nem rendelkeznek magyar állampolgársággal vagy helyi kötődéssel.

Kihívások/korlátozások:

- Az önkormányzatok mérlegelési jogköre egyenlőtlen hozzáférést eredményez. A nem magyar állampolgárok számára elérhető lakások hiánya.

Diszkrimináció és a bérleti piac korlátai

Nemzeti jogi hivatkozás – Magyarország

- Magyar Polgári Törvénykönyv: Szabályozza a szerződéses jogviszonyokat, beleértve a lakásbérleti szerződéseket, meghatározza a bérlők jogait és a bérbeadók kötelezettségeit (6:335, 6:337, 6:346. §). Hivatalos hivatkozás: <https://njt.hu/jogszabaly/2013-5-00-00>
- Magyarország Alaptörvénye (2011), XV. cikk: Biztosítja az egyenlő bánásmódot. Hivatalos hivatkozás: <https://www.parlament.hu/documents/125505/138409/Fundamental+law/>
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról: tiltja a nemzetiség, a lakóhely vagy más védett tulajdonságok alapján történő megkülönböztetést, ideértve a lakhatáshoz és a kapcsolódó szolgáltatásokhoz való hozzáférést is (26. §). Hivatalos hivatkozás: <https://njt.hu/jogszabaly/en/2003-125-00-00>

Jogosultság és jogosultságok:

- Minden személy, beleértve a harmadik országbeli állampolgárokat is, törvé-

nyesen jogosult az egyenlő bánásmódra ingatlan bérbeadás vagy lízing esetén.

- A bérlők jogait a Polgári Törvénykönyv védi, ideértve a bérbeadók kötelezettségeit és a karbantartással, fizetéssel és ingatlanhasználattal kapcsolatos védelmet.

Gyakorlati diszkrimináció:

- A bérbeadók gyakran a magyar bérlőket részesítik előnyben, kommunikációs vagy kockázati okokra hivatkozva, ami diszkriminatív magatartásnak minősülhet.
- A biztonságos bérléshez lakcímkártya szükséges. A bérbeadók megtagadják a szükséges dokumentumok aláírását, ami megnehezíti a harmadik országbeli állampolgárok regisztrációját.
- Az ideiglenes regisztrációs igazolásokat nem minden intézmény ismeri el, ami korlátozza a bérleti szerződésekhez való hozzáférést.
- A jogi védelem ellenére a gyakorlatban továbbra is fennállhat a burkolt vagy finom diszkrimináció.

FOGLALKOZTATÁSI HOZZÁFÉRÉS (MUNKAVÁLLALÁSI JOG, KÉPESÍTÉSEK ELISMERÉSE, EGYENLŐ BÁNÁSMÓD, MUNKAVÁLLALÁSI ENGEDÉLY):

Nemzeti jogi hivatkozás – Magyarország

- A megkülönböztetésmentességről és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény: Tilos a foglalkoztatás terén a nemzetiség, a lakóhely vagy más védett tulajdonságok alapján történő megkülönböztetés. Hivatalos hivatkozás: <https://njt.hu/jogszabaly/en/2003-125-00-00>
- A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény: Szabályozza a nem uniós állampolgárok Magyarországra történő beutazását, tartózkodását és munkavállalási engedélyét. Hivatalos hivatkozás: <https://njt.hu/jogszabaly/2007-002-00-00>
- A munkavállalási engedélyekről szóló kormányrendelet (legutóbbi módosítások: 2025. január): Meghatározza a harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozó eljárásokat és jogosultsági feltételeket, beleértve a 2025-ben bevezetett korlátozásokat, amelyek a legtöbb állampolgárság számára csak néhány országra (Fülöp-szigetek, Grúzia és Örményország) korlátozzák a belépést. Hivatalos hivatkozás: <https://oif.gov.hu/news/government-decree-no-4502024>
- Képesítések elismerése: Magyarország elismeri a külföldi képesítéseket, de az eljárás bonyolult lehet, ami késleltetheti a harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatási lehetőségeit. Hivatalos hivatkozás: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/eu-immigration-portal/highly-qualified-worker-hungary_en

JOGOSULTSÁG ÉS JOGOSULTSÁGOK:

- A harmadik országbeli állampolgároknak munkavállalási célú tartózkodási engedélyre van szükségük, amelyet a munkába állás előtt jóvá kell hagyni.
- A munkáltatóknak be kell nyújtaniuk egy munkaerő-igénylést, amelyben igazolják, hogy az állás nem tölthető be magyar állampolgárokkal vagy uniós polgárokkal (ez a jelenlegi jogszabályok szerinti eljárási követelmény).
- A magasan képzett harmadik országbeli állampolgárok jogosultak lehetnek a magyar kártyára vagy az EU kék kártyára, amelyek speciális pozíciókban való foglalkoztatást tesznek lehetővé.
- Képesítések elismerése: A harmadik országbeli állampolgárok külföldi képesítéseit a magyar szabályozásnak megfelelően kell értékelni. Az eljárás szakmától függően eltérő lehet, és magyar hatóságok által kiállított hivatalos dokumentumokat és érvényesítést igényelhet.

PÉNZÜGYI SZOLGÁLTATÁSOK (BANKI SZOLGÁLTATÁSOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS, A PÉNZÜGYI INTÉZMÉNYEKBE VALÓ MEGKÜLÖNBÖZTETÉSMENTESÉG, TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOKRA VALÓ JOGOSULTSÁG).

Banki szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Nemzeti jogi hivatkozás – Magyarország

- A hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény: szabályozza a bankok és pénzügyi intézmények működését Magyarországon. Hivatalos hivatkozás: <https://njt.hu/jogszabaly/2013-237-00-00>
- A 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról: tiltja a pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén a nemzetiség, a lakóhely vagy más védett tulajdonságok alapján történő megkülönböztetést. Hivatalos hivatkozás: <https://njt.hu/jogszabaly/en/2003-125-00-00>

Jogosultsági feltételek / jogosultságok:

- A Magyarországon legálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok a magyar állampolgárokhoz hasonlóan nyithatnak bankszámlát és vehetnek igénybe pénzügyi szolgáltatásokat.
- A szükséges dokumentumok általában egy érvényes útlevelet vagy tartózkodási engedélyt és egy magyar lakcímkártyát tartalmaznak.

Kihívások / Korlátozások:

- A gyakorlat bankonként és fióktelepenként eltérő.
- A tartózkodási engedéllyel nem rendelkező vagy menedékjog iránti kérelmük elbírálás alatt álló harmadik országbeli állampolgárok gyakorlatilag kizárhatók

a pénzügyi szolgáltatásokból.

- Sok harmadik országbeli állampolgár alternatívaként külföldi digitális banki szolgáltatásokat (pl. Wise, Revolut) vesz igénybe.

Diszkriminációellenesség a pénzügyi intézményekben

Nemzeti jogi hivatkozás – Magyarország

- Magyarország Alaptörvénye (2011), XV. cikk – garantálja a törvény előtti egyenlőséget. Hivatalos hivatkozás: <https://www.parlament.hu/documents/125505/138409/Fundamental+law/>
- A megkülönböztetésmentességről és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény: érvényesíti a pénzügyi szolgáltatásokban a megkülönböztetésmentesség védelmét. Hivatalos hivatkozás: <https://njt.hu/jogszabaly/en/2003-125-00-00>

Jogosultsági kritériumok / jogosultságok:

- A legálisan tartózkodó harmadik állampolgároknak egyenlő bánásmódban kell részesülniük a bankok, hitelek, kölcsönök és alapvető pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén.

Társadalombiztosítás és szociális ellátás

Nemzeti jogi hivatkozás – Magyarország

- A szociális biztonsági ellátásokra való jogosultságról és e szolgáltatások finanszírozásáról szóló 2019. évi CXXII. törvény: szabályozza a lakosok szociális biztonsági jogait. Hivatalos hivatkozás: <https://njt.hu/jogszabaly/2019-122-00-00>
- A társadalombiztosítási járulékról szóló 2018. évi LII. törvény – megállapítja a foglalkoztatott személyek járulékfizetési kötelezettségeit. Hivatalos hivatkozás: <https://njt.hu/jogszabaly/2018-52-00-00>
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról: meghatározza a szociális ellátásokra való jogosultságot és az adminisztratív eljárásokat. Hivatalos hivatkozás: <https://njt.hu/jogszabaly/1993-3-00-00>

Jogosultsági kritériumok / jogosultságok:

- A törvényes szerződéssel foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok társadalombiztosítási járulékot fizetnek (a bruttó bér 18,5%-át) és jogosultak a következőkre:
 - állami egészségügyi szolgáltatások
 - Nyugdíj-felhalmozás
 - Anyasági és betegszabadság
 - Munkanélküli ellátások (ha a minimális járulékfizetési időszakot teljesítették)
- A kétoldalú társadalombiztosítási megállapodások (pl. Ukrajnával, Szerbiával, az USA-val, Indiával) határozzák meg a juttatások átvihetőségét.

- A biztosítással nem rendelkező harmadik országbeli állampolgároknak egészségügyi járulékot (~11 300 HUF/hó) kell fizetniük, hogy hozzáférjenek az állami egészségügyi rendszerhez.

Kihívások/korlátozások:

- Az ideiglenes, irreguláris vagy dokumentumokkal nem rendelkező harmadik országbeli állampolgárok nagyrészt kizártak az ellátásokból.
- A munkanélküli ellátásokhoz való hozzáféréshez legalább 12 hónapos járulékfizetés és regisztráció szükséges a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálatnál.
- 2025 januárjától egyes személyi jövedelemadó-kedvezmények (pl. 25 év alatti fiatalok, első házasság utáni kedvezmény) már nem vonatkoznak a harmadik országbeli állampolgárokra, kivéve a szomszédos országok (pl. Ukrajna, Szerbia) állampolgárait.
- A helyi önkormányzatok eltérően értelmezhetik a jogosultsági feltételeket, ami a szociális segítségnyújtáshoz való hozzáférésben következetlenségeket eredményez.

3. EGYSÉG: AZ ÖNKORMÁNYZATOK ÉS A REGIONÁLIS HATÓSÁGOK SZEREPE

A magyarországi önkormányzatok és regionális hatóságok központi szerepet játszanak a harmadik országbeli állampolgárok (TCN-ek) integrációjában. Ők a migránsok elsődleges kapcsolattartói a helyi közösségekben, és felelősek a nemzeti politikák helyi szintű végrehajtásáért. Feladatuk kiterjed a lakhatásra, a foglalkoztatásra, a pénzügyi befogadásra és a diszkriminációellenes intézkedések nyomon követésére.

LAKHATÁSI POLITIKÁK

A magyar önkormányzatok kezelik a köz- és szociális lakásállományt, és helyi jogosultsági feltételeket állapíthatnak meg a hozzáféréshez (2013. évi CCXXXVII. törvény). Bár a harmadik országbeli állampolgárokat nem zárják ki kifejezetten, a hozzáférés nagyrészt a legális tartózkodási jogállástól és a helyi hatóságok belátásától függ. Például egyes budapesti kerületek külön szabályokat alkalmaznak a szociális lakások elosztására (Menedék Egyesület, n.d.). Az önkormányzatok gyakran együttműködnek civil szervezetekkel, hogy segítsék a harmadik országbeli állampolgárokat megfizethető bérlakások megtalálásában és a kizsákmányolás elkerülésében. A harmadik országbeli állampolgárok azonban gyakran szembesülnek adminisztratív akadályokkal, például a tartózkodási hely igazolásával és a regisztrációs dokumentumok beszerzésével. A közlakások korlátozott rendelkezésre állása, a hosszú várólisták és a szigorú jogosultsági feltételek hatékonyan korlátozhatják a letelepedési engedéllyel nem rendelkező migránsok hozzáférését, ami a formális jogi befogadás ellenére gyakorlati akadályokat teremt.

FOGLALKOZTATÁSI PROGRAMOK ÉS KÉPZÉS

A helyi önkormányzatok koordinálják vagy végrehajtják a foglalkoztatási programokat (közfoglalkoztatás) és a szakképzési programokat, gyakran együttműködve a megyei kormányhivatalokkal (Kormányhivatal), hogy munkahely-keresési szolgáltatásokat nyújtsanak a harmadik országbeli állampolgárok számára (CXXV. törvény, 2003). Számos budapesti önkormányzat részt vesz az EU által finanszírozott kezdeményezésekben is, mint például az AMIF és az ESF, amelyek nyelvtanfolyamokat, foglalkoztathatósági műhelyeket és a harmadik országbeli állampolgárok számára szabott pályaorientációs tanácsadást kínálnak (Európai Bizottság, n.d.). Mindazonáltal ezekhez a programokhoz való hozzáférés az önkormányzatok erőforrásaitól és személyzeti kapacitásától függően változhat. Ezenkívül számos integrációs kezdeményezés ideiglenes uniós projektfinanszírozásra támaszkodik, ami bizonytalanságot okozhat mind a résztvevők, mind a hosszú távú foglalkoztatási támogatást fenntartani kívánó helyi hatóságok számára (Európai Bizottság, n.d.).

HOZZÁFÉRÉS BANKI ÉS PÉNZÜGYI TÁMOGATÁSI SZOLGÁLTATÁSOKHOZ

Az önkormányzatok gyakran közvetítőként működnek a pénzügyi befogadás elősegítése érdekében, információs pontokat biztosítva, amelyek segítségével a harmadik országbeli állampolgárok bankszámlát nyithatnak, lakhatási támogatást igényelhetnek vagy helyi támogatáshoz juthatnak (2013. évi CCXXXVII. törvény; 2003. évi CXXV. törvény). A helyi könyvtárak és közösségi központok digitális és pénzügyi ismeretekre vonatkozó programokat kínálnak, a nem kormányzati szervezetek pedig együttműködnek az önkormányzatokkal, hogy workshopokat szervezzenek a költségvetés-tervezésről és a biztonságos hitelhasználatról (Menedék Egyesület, n.d.). Ezen erőfeszítések ellenére a harmadik országbeli állampolgárok gyakorlati nehézségekkel szembesülhetnek: egyes bankok állandó lakcímkártyát (lakcímkártya) kérnek, ami akadályt jelent azok számára, akik ideiglenes regisztrációval rendelkeznek, és a politikák a fiókok között eltérőek lehetnek. A tartózkodási engedéllyel nem rendelkező vagy menedékjog iránti kérelmük elbírálás alatt álló migránsok gyakorlatilag kizárásra kerülnek számos pénzügyi szolgáltatásból, ami arra készteti őket, hogy külföldi digitális banki platformokra támaszkodjanak (2013. évi CCXXXVII. törvény; 2003. évi CXXV. törvény).

A MEGKÜLÖNBÖZTETÉSMENTESÉG ÉS AZ EGYENLŐSÉG ELLENŐRZÉSE

Az önkormányzatok felelősek a megkülönböztetésellenes jogszabályok végrehajtásáért, nevezetesen a 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról, valamint az Alaptörvény (2011) XV. cikkéért. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság (EBH), amely korábban országos hatáskörrel rendelkezett az egyenlő bánásmód megsértésével kapcsolatos panaszok kivizsgálása és a közpolitikában az antidiszkrimináció érvényesítése terén, 2021. január 1-jén megszűnt. Feladatai az Alapjogi Biztos Hivatalához tartozó Egyenlő Bánásmód Főigazgatóságra kerültek át. Ez a főigazgatóság jelenleg a panaszokat kezeli és felügyeli az egyenlő bánásmódra vonatkozó rendelkezések végrehajtását, többek között a lakhatás, a foglalkoztatás és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés területén.

Néhány budapesti kerület helyi interkulturális stratégiákat fogadott el a diszkriminációellenesség, az interkulturális párbeszéd és a harmadik országbeli állampolgárok önkormányzati döntéshozatalban való részvételének előmozdítása érdekében. A kihívások között szerepel a nemzeti szabályozásról való tudatosság hiánya az önkormányzati alkalmazottak körében, valamint a helyi végrehajtás eltérései, amelyek a harmadik országbeli állampolgárok egyenlőtlen védelméhez vezethetnek és befolyásolhatják a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

HELYI SZINTŰ ESZKÖZÖK (PÉLDÁK MAGYARORSZÁGON)

Budapest – Migránsintegrációs programok

- Budapest önkormányzata részt vett az EU által finanszírozott, lakhatási tanácsadásra, jogi segítségnyújtásra és közösségi rendezvényekre összpontosító projektekből.

Esztergom és Szeged – Interkulturális programok

- A helyi önkormányzatok civil szervezetekkel együttműködve előmozdítják az interkulturális párbeszédet és közösségi tereket biztosítanak a migránsok számára.

Budapesti kerületi rendeletek

- Egyes kerületek olyan szociális bérleti programokat vezettek be, amelyek közvetetten kedveznek azoknak a migránsoknak, akik megfelelnek a lakóhelyre és jövedelemre vonatkozó kritériumoknak.

EU-finanszírozású helyi kezdeményezések

- Több magyarországi önkormányzat is végrehajtott AMIF (menekültügyi, migrációs és integrációs alap) projekteket, amelyek célja:
 - A lakhatáshoz és a munkához való egyenlő hozzáférés,
 - Nyelvtanulás,
 - jogi és adminisztratív támogatás,
 - a migránsok részvétele a helyi döntéshozatali fórumokon.

INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉGEK

	1. INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉG	<p>→ A TEVÉKENYSÉG NEVE: JOGOK A GYAKORLATBAN: A HELYI RENDSZEREKBE VALÓ ELIGAZODÁS</p> <p>→ TÍPUS: SZEREPJÁTÉK</p>
	Végrehajtási utasítások	<p>Helyzet:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Egy újonnan érkezett harmadik országbeli állampolgárságú család közszállás és foglalkoztatási támogatás iránti kérelmet próbál benyújtani, de jogi és nyelvi akadályokba ütközik. A résztvevők szerepjátékban szolgáltatók, önkormányzati alkalmazottak és jogi tanácsadók szerepét játsszák, hogy a meglévő jogi keretek között megoldásokat találjanak. – Osszon ki a résztvevőknek a magyarországi lakhatásra (2013. évi CCXXXVII. törvény), foglalkoztatásra (2003. évi CXXV. törvény) és a diszkriminációellenes intézkedésekre (Magyarország Alaptörvénye, XV. cikk) vonatkozó törvényeket összefoglaló kéziratokat. – A csoportok megvitatják a harmadik országbeli állampolgárságú család előtt álló akadályokat, és megvalósítható megoldásokat javasolnak.
	Tanulási célok és fejlesztett készségek	<p>Tanulási célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Megérteni a harmadik országbeli állampolgárok számára a helyi integrációs rendszerekben való eligazodás komplexitását és az első vonalbeli alkalmazottak kritikus szerepét. <p>Kapcsolódó készségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kritikus gondolkodás, problémamegoldás, döntéshozatal, empátia, kommunikáció és jogi ismeretek alkalmazása.
	Szükséges források	<ul style="list-style-type: none"> – A vonatkozó törvényeket és rendeleteket (lakhatás, foglalkoztatás, diszkriminációellenesség) összefoglaló nyomtatott segédanyagok – A forgatókönyv leírása – Tábla vagy flipchart csoportos prezentációkhoz – Filctollak – Opcionális: internet- hozzáférés vagy digitális eszközök a jogi információk gyors lekérdezéséhez
	Időtartam	<p>45 perc (csoportmunka) + 15 perc (prezentációk)</p>
	Hivatkozások	<p>(Ha a tevékenység más forrásból származik, itt tüntesse fel az eredeti hivatkozást, beleértve a működő linket is.)</p>

	2. INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉG	→ A TEVÉKENYSÉG NEVE: JOGI TÉRKÉPÉSZETI MŰHELY → TÍPUS: CSOPORTOS BESZÉLGETÉS, CSOPORTMUNKA
	Végrehajtási utasítások	<ul style="list-style-type: none"> – A résztvevők kis csoportokban dolgoznak, és a megadott sablonok segítségével feltérképezik a harmadik országbeli állampolgárok nemzeti és uniós szintű jogait az egyik három kiemelt területen (lakhatás, foglalkoztatás, pénzügyi hozzáférés). – Eredmények: poszterdiagramok + rövid prezentációk, amelyek felvázolják a hiányosságokat és a végrehajtás javítását célzó helyi intézkedéseket.
	Tanulási célok és fejlesztett készségek	Tanulási célok: <ul style="list-style-type: none"> – Átfogó ismeretek elsajátítása a harmadik országbeli állampolgárok jogairól mind nemzeti, mind uniós szinten. A jogi keretek hatékony végrehajtásának akadályainak azonosítása. A helyi integrációs kihívások közös megoldásának előmozdítása. Kapcsolódó készségek: <ul style="list-style-type: none"> – Kritikus gondolkodás, döntéshozatal, csapatmunka, analitikai készségek, kommunikáció és jogi ismeretek
	Szükséges források	Anyagok: <ul style="list-style-type: none"> – Nyomtatott sablonok a jogi térképhez – A vonatkozó magyar és uniós jogszabályok összefoglalásának másolatai – Poszterpapír vagy flipchart – Jelölők, öntapadós jegyzetlapok – Opcionális: laptopok vagy táblagépek internet-hozzáféréssel jogi hivatkozásokhoz
	Időtartam	45 perc (csoportmunka) + 20 perc (csoportos prezentáció)
	Hivatkozások	(Ha a tevékenység más forrásból származik, itt hivatkozzon az eredeti forrásra, beleértve a működő linket is.)

HIVATKOZÁSOK

- Act CCXXXVII of 2013 on Credit Institutions and Financial Enterprises, Magyar Közlöny 2013/237. <https://njt.hu/jogszabaly/2013-237-00-00>
- Act CXXV of 2003 on Equal Treatment and the Promotion of Equal Opportunities, Magyar Közlöny 2003/125. <https://njt.hu/jogszabaly/2003-125-00-00>
- Fundamental Law of Hungary (Alaptörvény), Article XV, Magyar Közlöny 2011. <https://www.parlament.hu/documents/125505/138409/Fundamental+law/>
- European Commission. (2023). Migrant integration in Hungary. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/migrant-integration/migrant-integration-hub/eu-countries-updates-and-facts/migrant-integration-hungary_en
- Menedék Association. (n.d.). Integration support for migrants in Hungary. <https://menedek.hu>

B. RÉSZ:
ALKALMAZOTT
GYAKORLAT ÉS SOFT
SKILL FEJLESZTÉS

3. MODUL: LAKHATÁS ÉS INTEGRÁCIÓ

A MODUL CÉLJA:

A résztvevőknek olyan ismeretek és készségek átadása, amelyek szükségesek ahhoz, hogy megértsék, támogassák és javítsák a harmadik országbeli állampolgárok megfelelő lakhatáshoz való hozzáférését, elismerve, hogy a lakhatás a sikeres integráció alapvető eleme. A modul célja, hogy kompetenciát építsen ki a lakhatással kapcsolatos akadályok azonosításában, az inkluzív gyakorlatok alkalmazásában és az érdekelt felekkel való együttműködésben, hogy helyi és regionális szinten fenntartható, jogokon alapuló lakhatási megoldásokat dolgozzanak ki.

A TANULÁS EREDMÉNYEI:

A modul végére a résztvevők képesek lesznek:

- Megérteni az EU-n és a partnerországokban a harmadik országbeli állampolgárok lakhatáshoz való hozzáférését szabályozó jogi kereteket és jogsultsági kritériumokat;
- megkülönböztetni az átmeneti és az állandó lakhatási megoldásokat, és értékelni azok relevanciáját különböző integrációs kontextusokban;
- azonosítani és elemezni a harmadik országbeli állampolgárok megfelelő lakhatáshoz való hozzáférését érintő legfontosabb kihívásokat, mint például a diszkrimináció, a megfizethetőség és az intézményi akadályok;
- stratégiákat alkalmazni az inkluzív és fenntartható helyi lakhatási politikák kidolgozásához, együttműködve az állami és magánszféra érdekelt feleivel;
- Olyan lakhatási megközelítések népszerűsítése és támogatása, amelyek figyelembe veszik a migráns népségek interkulturális valóságát és társadalmi-gazdasági sokszínűségét.

1. EGYSÉG: A HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK LAKHATÁSHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉSÉNEK MEGÉRTÉSE

MI MINŐSÜL MEGFELELŐ LAKHATÁSNAK INTEGRÁCIÓS CÉLOKRA?

A megfelelő lakhatás széles körben elismert alapköve a sikeres integrációnak, mivel közvetlenül befolyásolja a foglalkoztatáshoz, az oktatáshoz és a társadalmi részvételhez való hozzáférést (Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, 2019).

Magyarországon a megfelelő lakhatás nem csak a fizikai menedéket jelenti, hanem a nemzetközi emberi jogi normáknak megfelelő jogbiztonságot, megfizethetőséget, hozzáférhetőséget és kulturális megfelelőséget is (Az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosságának Hivatala, 2009). A harmadik országbeli állampolgárok, beleértve a menedékkérőket és a menekülteket, számára a lakhatási stabilitás elengedhetetlen a marginalizálódás megelőzése és a hosszú távú integráció elősegítése szempontjából.

JOGI HOZZÁFÉRÉS: NEMZETI ÉS UNIÓS KERETEK

Az uniós jog szerint a befogadási feltételekről szóló irányelv (2013/33/EU) előírja a tagállamoknak, hogy garantálják a nemzetközi védelmet kérők számára a lakhatáshoz való hozzáférést vagy a lakhatási támogatásokat. A menekültek és a kiegészítő védelemben részesülők a 2011/95/EU irányelv (minősítési irányelv) értelmében a lakhatás tekintetében egyenlő bánásmódban részesülnek az állampolgárokkal.

Magyarországon a jogi keret különbséget tesz menedékkérők, menekültek és tartózkodási engedéllyel rendelkező migránsok között:

- **Menekültkérelmezők:** Szállást biztosítanak számukra a Nemzeti Idegenrendészeti Főigazgatóság (NDGAP) által működtetett befogadóközpontokban. A feltételeket azonban kritizálták, mert nem megfelelőek és korlátozzák a független lakhatás lehetőségeit (Magyar Helsinki Bizottság, 2021).
- **Elismert menekültek és kiegészítő védelemben részesülők:** ugyanolyan feltételekkel jogosultak a települési lakhatási programokra, mint a magyar állampolgárok, bár a rendelkezésre álló helyek száma rendkívül korlátozott (2007. évi LXXX. törvény a menekültügyről, 2007).
- **Egyéb, legális tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárok:** Hivatalos korlátozások nélkül hozzáférhetnek a magánbérleti piachoz, de gyakran szembesülnek diszkriminációval, magas bérleti költségekkel és nyelvi akadályokkal (FRA, 2019).
- **Dokumentumokkal nem rendelkező migránsok:** Nincs joguk lakhatási támo-

gatásra, ami gyakran hajléktalansághoz vagy civil szervezetek által működtetett menedékhelyektől való függőséghez vezet (Menedék Egyesület, 2022).

A LAKHATÁSHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS AKADÁLYAI

A formális jogi jogosultságok ellenére a harmadik országbeli állampolgárok Magyarországon számos gyakorlati akadályba ütköznek:

- **Dokumentációs követelmények:** Az ingatlantulajdonosok gyakran kiterjedt dokumentációt követelnek, beleértve a jövedelemigazolást és az állandó tartózkodási engedélyt, amelyekkel a menedékkérők és a nemrég elismert menekültek nem rendelkeznek.
- **Nyelvi korlátok:** A szerződések és az adminisztratív eljárások általában csak magyar nyelven érhetőek el, ami korlátozza az újonnan érkezők önálló hozzáférését.
- **Adminisztratív bonyolultság:** A lakhatási kérelmek benyújtásának folyamata önkormányzati szinten bürokratikus és helyenként eltérő, ami további kihívásokat jelent a helyi szabályozásokkal nem ismerős harmadik országbeli állampolgárok számára.
- **Diszkrimináció:** Empirikus tanulmányok és civil szervezetek jelentései rámutatnak olyan esetekre, amikor a bérbeadók megtagadják a bérbeadást külföldieknek, vagy magasabb kauciót követelnek, különösen Budapesten és más városi központokban (FRA, 2019; Magyar Helsinki Bizottság, 2021).

2. EGYSÉG: ÁTMENETI ÉS ÁLLANDÓ LAKHATÁSI MEGOLDÁSOK

ÁTMENETI LAKHATÁS: SÜRGŐSSÉGI SZÁLLÁSOK, BEFOGADÓKÖZPONTOK ÉS IDEIGLENES LAKHATÁSI PROGRAMOK

Magyarországon a harmadik országbeli állampolgárok átmeneti lakhatását elsősorban a menekültügyről szóló 2007. évi LXXX. törvény szabályozza, amely kötelezi az államot, hogy menedékkérőknek szállást biztosítson befogadóközpontokban (Nemzeti Idegenrendészeti Főigazgatóság [NDGAP], 2022). A menedékkérőket általában nyitott befogadó állomásokon helyezik el, ahol alapvető anyagi támogatást kapnak, bár a létesítményeket gyakran bírálják a túlszűfoeltság és a korlátozott szolgáltatások miatt (Magyar Helsinki Bizottság [HHC], 2021).

A menhelyek a 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról alapján a települési önkormányzatok szociális szolgálatain keresztül vehetők igénybe, amely alapvető szállást garantál a lakhatással nem rendelkező személyek, köztük a legális tartózkodási engedéllyel rendelkező külföldiek számára. Az olyan civil szervezetek, mint a Menedék Egyesület és a Cordelia Alapítvány, szintén ideiglenes szállást és pszichoszociális támogatást nyújtanak menekülteknek és migránsoknak (Menedék, 2022). A gyakorlatban az átmeneti szálláslehetőségek korlátozottak, mivel 2017 óta a menekültügyi befogadóközpontok bezárnak vagy leépülnek, ami sok nemzetközi védelemre jogosult személyt bizonytalan lakhatási helyzetbe kényszerít (HHC, 2021).

ÁLLANDÓ LAKHATÁS: ÁLLAMI LAKÁSPROGRAMOK, MAGÁNBÉRLETI LEHETŐSÉGEK ÉS HOSSZÚ TÁVÚ TARTÓZKODÁSI LEHETŐSÉGEK

Az állandó lakhatáshoz vezető utakat Magyarországon a lakásbérletről szóló 1993. évi LXXVIII. törvény szabályozza, amely meghatározza a magyar állampolgárokra és a legálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra egyaránt alkalmazandó bérleti szerződések kereteit (Magyarország Kormánya, 1993).

- **Állami lakásprogramok:** Önkormányzati szinten kerülnek kezelésre. Az állandó tartózkodási engedéllyel vagy menekültstátusszal rendelkező harmadik országbeli állampolgárok hivatalosan ugyanolyan feltételekkel jogosultak önkormányzati lakásra pályázni, mint a magyar állampolgárok (2007. évi LXXX. törvény, 32. §). Az állami lakásállomány azonban rendkívül korlátozott, és az elosztási eljárások gyakran nem átláthatóak (Menedék, 2022).
- **Magánbérleti piac:** A legtöbb harmadik országbeli állampolgár a magánbérleti szektorra támaszkodik. Bár a jogi akadályok minimálisak, a diszkrimináció

és a magas kaució követelményei sok újonnan érkezőt kizárnak (FRA, 2019; HHC, 2021).

- **Hosszú távú tartózkodás:** A harmadik országbeli állampolgárok befogadásáról és tartózkodási jogáról szóló 2007. évi II. törvény szerint a magyar állampolgárokkal egyenlő bánásmódban részesülnek a magyar állandó tartózkodási engedéllyel vagy EK hosszú távú tartózkodási engedéllyel rendelkezők a lakhatáshoz való hozzáférés tekintetében. Ez formális utat teremt a stabilitáshoz azoknak a migránsoknak, akik legalább öt éve Magyarországon tartózkodnak (Magyarország Kormánya, 2007).

AZ IDEIGLENES LAKHATÁSON VALÓ HOSSZAN TARTÓ FÜGGŐSÉG KOCKÁZATAI

Az átmeneti szállásokon, például befogadóközpontokban vagy sürgősségi menedékhelyeken való hosszabb tartózkodás negatív következményekkel járhat az integrációra nézve. A Magyar Helsinki Bizottság (2021) kutatása szerint az állami intézményekben való hosszabb tartózkodás függőséget eredményez, korlátozza az önállóságot, és növeli a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatát. Ráadásul azok a menedékkérők és menekültek, akik megfelelő támogatás nélkül hagyják el a befogadóközpontokat, gyakran hajléktalanná válnak vagy kizsákmányolják őket az informális bérleti piacon (Menedék, 2022). Ezeket a kockázatokat tovább súlyosbítja a célzott integrációs programok hiánya 2018 óta, amikor Magyarország kilépett az integrációs szerződéses rendszerből, amely korábban pénzügyi támogatást nyújtott az újonnan elismert menekülteknek (Európai Menekültügyi és Száműzöttügyi Tanács [ECRE], 2019).

BEVÁLT GYAKORLAT: FOKOZATOS ÁTMENET A BEFOGADÁSTÓL A FÜGGETLENSÉGIG

Nemzetközi és magyar szakértők kiemelik, hogy lépésről lépésre kell kialakítani a migránsok befogadóközpontokból az önálló életbe való átmenetét, amelyhez átfogó szolgáltatások, például nyelvoktatás, foglalkoztatási tanácsadás és jogi segítségnyújtás szükséges (HHC, 2021; Menedék, 2022). Az önkormányzati kísérleti programok „támogatott lakhatás” modelleket teszteltek, amelyekben a menekülteket ideiglenes lakásokba helyezik el, bérleti támogatásokkal és esetkezelési szolgáltatásokkal. Az ilyen kezdeményezések, bár hatókörük korlátozott, bebizonyították, hogy a lakhatás és a szociális szolgáltatások összekapcsolása növeli a stabilitást és csökkenti a hajléktalanság kockázatát (Menedék, 2022; Cordelia Alapítvány, 2020). Az EU iránymutatásai, különösen a 2021–2027-es integrációs és befogadási cselekvési terv, szintén holisztikus lakhatási stratégiák kidolgozását javasolják, amelyek összekapcsolják a szállást a foglalkoztatási és oktatási lehetőségekkel (Európai Bizottság, 2020).

3. EGYSÉG: KÖZ- ÉS MAGÁNSZFÉRA KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS A DISZKRIMINÁCIÓ

EGYÜTTMŰKÖDÉS: ÖNKORMÁNYZATOK, NEM KORMÁNYZATI SZERVEZETEK, LAKÁSSZÖVETKEZETEK ÉS MAGÁNBÉRBEADÓK

A harmadik országbeli állampolgárok hatékony integrációja a magyarországi lakáspiacra többszintű együttműködést igényel. Az önkormányzatok felelősek a szociális lakások kezeléséért és a helyi integrációs stratégiák végrehajtásáért, míg az olyan nem kormányzati szervezetek, mint a Menedék Egyesület és a Magyar Helsinki Bizottság (MHB) érdekképviseleti, közvetítői és támogatói szolgáltatásokat nyújtanak a migránsoknak (Menedék, 2022; MHB, 2021). Bár Magyarországon nincsenek kifejezetten erre a célra létrehozott lakásszövetkezetek, a civil társadalmi szervezetek és a vallási alapú jótékonyági szervezetek gyakran közvetítőként működnek, ideiglenes szállást biztosítanak vagy tárgyalnak a bérbeadókkal. A magánbérbeadók viszont a rendelkezésre álló lakások nagy részét ellenőrzik, különösen olyan városi központokban, mint Budapest, ezért együttműködésük elengedhetetlen az inkluzív lakhatási lehetőségek bővítéséhez.

BEFOGADÁSI ÖSZTÖNZŐK: A BÉRBEADÓK ÉS A FEJLESZTŐK ÖSZTÖNZÉSE

Magyarországon az egyik kihívás a bérbeadók vonakodása a migránsoknak történő bérbeadástól a sztereotípiák és a fizetés elmaradásától való félelem miatt (HHC, 2021). Lehetséges inkluzív ösztönzők:

- **Bérleti garancia programok:** Az önkormányzatok vagy civil szervezetek garanciavállalóként léphetnek fel, hogy fedezzék az esetleges bérleti díjhátralékokat vagy károkat.
- **Adóösztönzők:** ingatlanadó-csökkentés azoknak a bérbeadóknak, akik társadalmi vagy inkluzív bérleti programokban vesznek részt (Európai Bizottság, 2020).
- **Közvetítői szolgáltatások:** A fordítást, jogi tanácsadást és konfliktuskezelést nyújtó civil szervezetek csökkentik a bérbeadók által érzékelt kockázatokat.
- **Nyilvános elismerési programok:** a helyi önkormányzatok tanúsíthatják az „inkluzív bérbeadókat”, hogy javítsák azok közmegítélését.

Bár Magyarországon jelenleg nincsenek nagyszabású bérbeadó-ösztönző programok, a nem kormányzati szervezetek által végzett kis léptékű kísérleti programok kimutatták, hogy a pénzügyi és adminisztratív támogatás növeli a bérbeadók hajlandóságát arra, hogy kiszolgáltató csoportoknak adjanak bérbe ingatlant (Menedék, 2022).

DISZKRIMINÁCIÓ: MIGRÁNSELLENES ATTITŰDÖK ÉS INFORMÁLIS PIACOK

Az egyenlő bánásmódról szóló törvény (2003. évi CXXV. törvény) jogi garanciái ellenére a diszkrimináció továbbra is tartós akadályt jelent. Kutatások szerint a harmadik országbeli állampolgárokat, különösen a látható kisebbségi háttérrel rendelkezőket, gyakran elutasítják a bérbeadáskor, vagy kedvezőtlenebb feltételeket kínálnak nekik („etnikai szűrés”) (HHC, 2021). A végrehajtási mechanizmusok hiánya aláássa a diszkriminációellenes törvényt.

Ezenkívül sok migráns kénytelen az informális bérleti piacra lépni, ahol a szerződéseket nem regisztrálják, a bérlőknek nincs védelmük, és a tulajdonosok gyakran túlzottan magas kauciót követelnek. Ez nemcsak növeli a kiszolgáltatottságot, hanem megakadályozza a bérlőket abban is, hogy regisztrálják címüket, ami a személyes adatok és a polgárok címeinek nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény szerint a közszolgáltatások igénybevételének jogi feltétele.

MEGFIZETHETŐSÉG: TÚLZSÚFOLTSÁG, KAUCIÓK, TÁMOGATÁSOK HIÁNYA

A lakhatás megfizethetősége Magyarországon komoly kihívást jelent. A bérleti díjak Budapesten és más városi központokban az elmúlt évtizedben meredeken emelkedtek, míg a lakhatási támogatások korlátozottak és nem érhetők el menedékkérők vagy rövid távú tartózkodási engedéllyel rendelkezők számára (HHC, 2021). A tipikus bérleti szerződések két-három havi kauciót írnak elő, amelyet sok újonnan érkezett migráns nem tud megfizetni. Ennek eredményeként a harmadik országbeli állampolgárok gyakran túlszűfolt lakásokban élnek, ami ronthatja egészségüket és társadalmi jólétüket (Menedék, 2022).

ESZKÖZÖK: HELYI STRATÉGIÁK ÉS VÉDELMI MECHANIZMUSOK

Számos eszköz javíthatja a harmadik országbeli állampolgárok lakhatási lehetőségeit:

- **Helyi lakhatási stratégiák:** Az önkormányzatok beépíthetik a harmadik országbeli állampolgárok befogadására vonatkozó célokat lakhatási politikájukba, összhangban az EU integrációs céljaival (Európai Bizottság, 2020).
- **Önkormányzati antidiszkriminációs charták:** Néhány európai város helyi chartákat fogadott el a lakhatási diszkrimináció ellen; a magyar önkormányzatok is átvehetnék ezt a modellt.
- **Bérlővédelmi mechanizmusok:** A bérlők jogairól szóló 1993. évi LXXVIII. törvény ismertségének növelése, valamint a civil szervezetek által nyújtott jogi segítségnyújtás együttesen csökkenthetik a kizsákmányolást.
- **Érdekelte felek platformjai:** Az önkormányzatok, a bérbeadók és a civil szervezetek helyi koordinációs testületekben való összefogása segíthetne a harmadik országbeli állampolgárok számára biztonságos, megfizethető lakhatáshoz jutni.

INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉGEK

	1. INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉG	→ TEVÉKENYSÉG NEVE: LAKHATÁS → TÍPUS: KIS CSOPORTOS GYAKORLAT
	Végrehajtási utasítások	<ul style="list-style-type: none"> – Minden csoport kidolgoz egy önkormányzati lakhatási stratégiát, amely javítja a harmadik országbeli állampolgárok hozzáférését. Inspirációként és ötletekért használja a Housing Europe Observatory, az UNHCR tanulmány és az IOM lakhatási tájékoztatóját. <p>Eredmények:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Politikai poszter + társaktól kapott visszajelzések <p>Összefoglaló kérdések:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mely érdekelt feleket kell bevonni a tervbe? – Hogyan kezeli a terv a diszkrimináció és a megfizethetőség kérdését? – Milyen lépések biztosítanák a helyi szintű végrehajtást?
	Tanulási célok és fejlesztett készségek	<p>Tanulási célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Inkluzív, megvalósítható helyi lakáspolitikai modellek közös kidolgozása. Az EU és a nemzetközi lakásstratégiákból származó összehasonlító ismeretek alkalmazása a helyi kontextusban. <p>Kapcsolódó készségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kritikus gondolkodás, döntéshozatal, empátia (a harmadik országbeli állampolgárok perspektívájának megértése), kommunikáció és csapatmunka, politikaalkotás.
	Szükséges források	<ul style="list-style-type: none"> – Internetkapcsolat (online tanulmányok és adatok megtekintéséhez) – Digitális eszközök (laptopok vagy táblagépek az online források és poszterek elkészítéséhez) – Projektor vagy vetítővászon (csoportos prezentációkhoz) – Papír és filctollak (fizikai poszterekhez, ha szükséges) – Kiadványok a következő forrásokból származó legfontosabb kivonatokkal: <ul style="list-style-type: none"> – Housing Europe Observatory jelentések – UNHCR lakhatási/integrációs tanulmányok – IOM lakhatási tájékoztatók
	Időtartam	45 perc (csoportmunka) + 15 perc (előadások)

2. INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉG

- **A TEVÉKENYSÉG NEVE:**
- **DISZKRIMINÁCIÓELLENES LAKHATÁSI MŰHELY: “A LAKHATÁSI JOGOK TUDATOSÍTÁSA”**
- **TÍPUS: CSOPORTOS BESZÉLGETÉS ÉS ESETTANULMÁNY-ELEMZÉS**

Végrehajtási utasítások

A tevékenység leírása és utasítások:

- A moderátor bemutatja a lakhatási diszkrimináció témáját, és röviden elmagyarázza annak főbb formáit (pl. etnikai hovatartozás, nem, fogyatékoság, családi állapot, migrációs háttér alapján).
- A résztvevők megosztják kezdeti gondolataikat vagy tapasztalataikat a lakhatáshoz való hozzáféréssel és a méltányossággal kapcsolatban.

Esettanulmány-elemzés:

- A résztvevőket 4–5 fős kis csoportokra osztják.
- Minden csoport kap egy anyagcsomagot:
 - Valódi (de névtelen) lakáshirdetések, amelyek finom vagy egyértelmű diszkriminatív megfogalmazásokat tartalmaznak (pl. „külföldiek nem”, „ideális csak egyedülállóknak”).
 - A helyi egyenlőségi szervekhez benyújtott valós vagy hipotetikus panaszok összefoglalói.
 - Kivonatok a helyi vagy uniós antidiszkriminációs és lakhatási törvényekből.
- Minden csoportnak a következőket kell megtennie:
 - Azonosítani a diszkriminatív nyelvhasználatot vagy gyakorlatokat.
 - Értékelni, hogy milyen jogi vagy intézményi válaszlehetőségek állnak rendelkezésre.
 - Dolgozzon ki egy rövid, a lakhatási jogok megértését elősegítő tudatosságnövelő vagy kommunikációs ötletet (pl. közösségi média bejegyzés, poszter szlogen, közösségi esemény).

Csoportos prezentációk:

- Minden csoport bemutatja eredményeit és mini kampányötletét a plenáris ülésen.
- A moderátor összefoglalja a legfontosabb mintákat és tanulságokat.

Összefoglaló kérdések:

- Milyen formában jelenhet meg a lakhatási diszkrimináció finom vagy közvetett formában?
- Hogyan reagálhatnak az egyének és a közösségek a lakhatási diszkriminációra, és hogyan léphetnek fel ellene?
- Milyen szerepet játszanak a helyi hatóságok és a lakhatási szolgáltatók a lakhatáshoz való egyenlő hozzáférés biztosításában?

		<ul style="list-style-type: none"> – Hogyan járulhatnak hozzá a tudatosságnövelő kampányok vagy a nyilvános üzenetek a lakhatási piacon tapasztalható diszkriminatív attitűdök megváltoztatásához?
	Tanulási célok és fejlesztett készségek	<p>Tanulási célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A lakhatási piacon tapasztalható diszkriminatív gyakorlatok tudatosítása. A résztvevők megismertetése a helyi és uniós antidiszkriminációs törvényekkel és panasztételi mechanizmusokkal. A proaktív részvétel ösztönzése az egyenlő lakhatási jogok előmozdításában. <p>Kapcsolódó készségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kritikus gondolkodás, jogi ismeretek, empátia (a harmadik országbeli állampolgárok élettapasztalatainak megértése), kommunikáció és érdekképviselés, csapatmunka
	Szükséges források	<ul style="list-style-type: none"> – IKinyomtatott lakáshirdetések és névtelen panaszösszefoglalók – A helyi/EU diszkriminációellenes és lakhatási törvények másolatai vagy kivonatai – Flipchart vagy tábla és filctollak – Internetkapcsolat (opcionális, gyors jogi keresésekhez vagy kampánypéldákhoz) – Papír, tollak és anyagok kampányvázlatokhoz vagy makettekhez
	Időtartam	60 perc

HIVATKOZÁSOK

UNIT 1:

- Act LXXX of 2007 on Asylum. (2007). <https://njt.hu/jogszabaly/2007-80-00-00>
- European Union Agency for Fundamental Rights. (2019). Integration of young refugees in the EU: Good practices and challenges. Publications Office of the European Union.
- European Parliament & Council. (2011). Directive 2011/95/EU of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons. Official Journal of the European Union, L 337/9.
- European Parliament & Council. (2013). Directive 2013/33/EU of 26 June 2013 laying down standards for the reception of applicants for international protection. Official Journal of the European Union, L 180/96.
- Hungarian Helsinki Committee. (2021). Hungary: Country Report – Asylum Information Database (AIDA). European Council on Refugees and Exiles.
- Menedék Association. (2022). Housing support for refugees and migrants in Hungary. <https://menedek.hu>
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (2009). The right to adequate housing. Fact Sheet No. 21/Rev.1.

UNIT 2:

- Act III of 1993 on Social Administration and Social Benefits. (1993). <https://njt.hu/jogszabaly/1993-3-00-00>
- Act II of 2007 on the Admission and Right of Residence of Third-Country Nationals. (2007). <https://njt.hu/jogszabaly/2007-2-00-00>
- Act LXXVIII of 1993 on Residential Lease. (1993). <https://njt.hu/jogszabaly/1993-78-00-00>
- Act LXXX of 2007 on Asylum. (2007). <https://njt.hu/jogszabaly/2007-80-00-00>
- Cordelia Foundation. (2020). Annual report: Support services for victims of torture and refugees. Budapest.
- European Commission. (2020). Action Plan on Integration and Inclusion 2021–2027. Publications Office of the EU.
- European Council on Refugees and Exiles. (2019). Country Report: Hungary (AIDA). Brussels.
- European Union Agency for Fundamental Rights. (2019). Integration of young refugees in the EU: Good practices and challenges. Publications Office of the EU.
- Hungarian Helsinki Committee. (2021). Hungary: Country Report – Asylum In-

formation Database (AIDA). European Council on Refugees and Exiles.

- Menedék Association. (2022). Housing support for refugees and migrants in Hungary. <https://menedek.hu>

UNIT 3:

- Act CXXV of 2003 on Equal Treatment and the Promotion of Equal Opportunities. (2003). <https://njt.hu/jogszabaly/2003-125-00-00>
- Act LXXVIII of 1993 on Residential Lease. (1993). <https://njt.hu/jogszabaly/1993-78-00-00>
- Act LXVI of 1992 on the Registration of Personal Data and Address of Citizens. (1992). <https://njt.hu/jogszabaly/1992-66-00-00>
- European Commission. (2020). Action Plan on Integration and Inclusion 2021–2027. Publications Office of the EU.
- Hungarian Helsinki Committee. (2021). Hungary: Country Report – Asylum Information Database (AIDA). European Council on Refugees and Exiles.
- Menedék Association. (2022). Housing support for refugees and migrants in Hungary. <https://menedek.hu>

4. MODUL: TCN-EK MUNKAERŐ-PIACI INTEGRÁCIÓJA

A MODUL CÉLJA:

A résztvevők kompetenciáinak fejlesztése a harmadik országbeli állampolgárok (TCN-ek) munkaerőpiacra való belépését gátló sokrétű akadályok megértése és kezelése terén, lehetővé téve számukra olyan inkluzív foglalkoztatási stratégiák kidolgozását, megvalósítását és támogatását, amelyek elősegítik a fenntartható munkaerő-piaci integrációt, a készségek elismerését és az esélyegyenlőséget helyi és regionális szinten.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A modul végére a résztvevők képesek lesznek:

- Bemutatni az EU-ban és a partnerországokban a harmadik országbeli állampolgárok munkaerőpiacra való belépését szabályozó jogi és gyakorlati kereteket;
- azonosítani és elemezni a harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatásával kapcsolatos legfontosabb akadályokat, beleértve a készségek elismerésével, a jogi státusszal és a diszkriminációval kapcsolatos kihívásokat;
- felismerni és alkalmazni az inkluzív foglalkoztatási gyakorlatok, a nemek közötti egyenlőségre való érzékenység és a hatékony munkáltatói elkötelezettség elveit a harmadik országbeli állampolgárok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése érdekében;
- gyakorlati stratégiák kidolgozása és végrehajtása a karriertervezés támogatására, a munkáltatókkal való párbeszéd elősegítésére és a harmadik országbeli állampolgárok készségeinek jobb illesztésére.

1. EGYSÉG: MI A HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK MUNKAERŐ-PIACI INTEGRÁCIÓJA?

MEGHATÁROZÁS

A munkaerő-piaci integráció a harmadik országbeli állampolgárok (TCN-ek) teljes és méltányos bevonását jelenti a fogadó ország munkaerőpiacába, biztosítva az egyenlő hozzáférést a foglalkoztatási lehetőségekhez, a szakmai képezések méltányos elismerését és a hosszú távú karrierfejlesztés lehetőségét. A sikeres munkaerő-piaci integráció nemcsak a migránsok jólétének elengedhetetlen eleme, hanem a gazdasági növekedés és a társadalmi kohézió motorja is. Az Európai Bizottság (2020) szerint a hatékony integrációs politikák lehetővé teszik a migránsok számára, hogy hozzájáruljanak a nemzetgazdaságokhoz, miközben pénzügyi függetlenséget, stabilitást és társadalmi részvételt nyernek. Magyarországon a munkaerő-piaci integráció kérdése különösen fontos, tekintettel a viszonylag kis, de sokszínű harmadik országbeli állampolgárokra és az ország szűk munkaerő-piaci viszonyaira.

MAGYARORSZÁG JOGI KERETE

A magyar jogrendszer biztosítja a harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatási jogainak és feltételeinek alapját. Ezt a területet két központi jogi eszköz szabályozza:

- **A Munka Törvénykönyve (2012. évi I. törvény)** szabályozza a foglalkoztatás feltételeit, beleértve a munkakörülményeket, a szerződéses kötelezettségeket, valamint a munkavállalók jogait és védelmét. Általánosan vonatkozik minden munkavállalóra, beleértve a harmadik országbeli állampolgárokat is, amint azok jogszerűen munkavállalásra jogosultak (Eurofound, 2024).
- **A harmadik országbeli állampolgárok befogadásáról és tartózkodási jogáról szóló 2007. évi II. törvény** meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett a harmadik országbeli állampolgárok Magyarországon tartózkodhatnak, letelepedhetnek és munkavállalási tevékenységet folytathatnak. A törvény szabályozza az „egységes engedély” rendszert, amely a tartózkodási és munkavállalási engedélyt egyetlen eljárásba egyesíti, egyszerűsítve, de nem szüntetve meg a bürokratikus akadályokat (Európai Bizottság, 2024).

A nemzetközi védelmet élvező személyekre, például a menekültekre és a kiegészítő védelemben részesülőkre további rendelkezések vonatkoznak. A menekültügyi törvény (2007. évi LXXX. törvény) ezeknek a csoportoknak a magyar állampolgárokkal

megegyező feltételek mellett biztosítja a munkavállalás jogát (AIDA/Magyar Helsinki Bizottság, 2023).

FŐBB KIHÍVÁSOK MAGYARORSZÁGON

1. Legális munkavállalási jogosultság

A harmadik országbeli állampolgárok munkavállalási joga Magyarországon jogállásuktól függően jelentősen eltérő. Az elismert menekültek és a kiegészítő védelemben részesülők a magyar állampolgárokkal azonos feltételekkel vehetnek részt a munkaerőpiacon. Nem szükséges külön munkavállalási engedélyt szerezniük, ami az integráció szempontjából döntő fontosságú (AIDA/HHC, 2023). Ezzel szemben a menedékkérők jelentős korlátozásokkal szembesülnek. Bár az uniós irányelvek bizonyos feltételek mellett lehetővé teszik a menedékkérők számára a munkaerőpiacra való belépést, a gyakorlatban Magyarországon ez továbbra is nagyon korlátozott és késleltetett (AIDA/HHC, 2023). Más harmadik országbeli állampolgárok, például a tartózkodási engedéllyel rendelkező migráns munkavállalók, általában egységes engedélyt kell igényelniük, ami adminisztratív késedelmekhez, jogbizonytalansághoz és foglalkoztatási lehetőségek hiányához vezethet (Európai Bizottság, 2024).

2. A képesítések eltérése

A külföldi képesítések elismerése visszatérő akadály. A magasan képzett harmadik országbeli állampolgárok gyakran nem tudják gyakorolni a képzettségüknek megfelelő szakmát a hosszadalmas, költséges és bürokratikus eljárások miatt. Magyarországon a külföldi diplomák elismerését a külföldi képesítések elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény szabályozza. Bár a törvény keretet biztosít, a gyakorlatban a migránsok késedelmekkel, korlátozott intézményi támogatással és magas költségekkel szembesülnek, ami gyakran alacsony képzettséget igénylő ágazatokba, például a mezőgazdaságba, a vendéglátásba vagy az építőiparba kényszeríti őket (AIDA/HHC, 2023).

3. Nyelvi akadályok és a helyi tapasztalatok hiánya

A magyar nyelv nyelvészeti szempontból egyedülálló és nehéz nyelv, és a magyar nyelv elégtelen ismerete továbbra is jelentős akadályt jelent sok harmadik országbeli állampolgár számára. A munkáltatók gyakran követelik a magyar nyelv ismeretét még olyan munkák esetében is, amelyek nem igényelnek állandó ügyfélkapcsolatot. Ugyanakkor a migránsok gyakran nem rendelkeznek helyi szakmai tapasztalattal, ami tovább hátráltatja őket a toborzási folyamatokban. Az önkormányzatok, a nem kormányzati szervezetek és a jótékonyági szervezetek, például a Menedék Egyesület nyelvi és integrációs

programokat kínálnak, de kapacitásuk korlátozott, és a részvétel önkéntes, ami egyenlőtlen hozzáférést eredményez (AIDA/HHC, 2023).

4. Diszkrimináció a toborzási folyamatokban

Bár Magyarországon létezik diszkriminációellenes keret, nevezetesen az egyenlő bánásmódról szóló törvény (2003. évi CXXV. törvény), a diszkrimináció továbbra is tartós probléma. Tanulmányok és civil szervezetek jelentései rámutatnak, hogy a harmadik országbeli állampolgárok, különösen azok, akik etnikai, kulturális vagy vallási szempontból láthatóan különböznek, egyenlőtlen bánásmóddal szembesülnek. A jelentések említik az interjúkból való kizárást, a munkáltatók vonakodását a nem magyarok alkalmazásától, valamint az egyenlő munkáért egyenlőtlen bér fizetésének eseteit. A végrehajtási mechanizmusok azonban gyengék, és sok migráns nem ismeri jogait, vagy nem hajlandó jogi úton jogorvoslatot kérni, mert retorziótól tart (AIDA/HHC, 2023).

5. Kizsákmányolás kockázata

A harmadik országbeli állampolgárok aránytalanul nagy számban vannak jelen a bizonytalan és informális munkaviszonyokban. Az olyan ágazatok, mint a szezonális mezőgazdaság, az építőipar és bizonyos szolgáltatóiparok, különösen hajlamosak a munkajogok megsértésére. A dokumentált problémák között szerepel az alulfizetés, a nem biztonságos munkakörülmények, a szerződések hiánya és a túlzott munkaidő. A munkaügyi ellenőrzések ismétlődő jogsértéseket tártak fel, de a végrehajtás korlátozott a hatóságok létszámhiánya és az informális munka ellenőrzésének nehézségei miatt. Ez a kiszolgáltatottság különösen éles a dokumentumokkal nem rendelkező migránsok esetében, akik egyáltalán nem férnek hozzá jogi védelemhez (AIDA/HHC, 2023).

2. EGYSÉG: HOZZÁFÉRÉS A MUNKAERŐPIACHOZ ÉS A SZAKKÉPESÍTÉS ELISMERÉSE

JOGI KERET: HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK FOGLALKOZTATÁSI JOGAI

A harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatásához való hozzáférését Magyarországon a nemzeti jogszabályok és az uniós irányelvek együttesen szabályozzák.

- **Menekültkérelmezők:** A menekültügyről szóló 2007. évi LXXX. törvény szerint a menekültkérelmezők csak kilenc hónapos eljárás után léphetnek be a munkaerőpiacra, és akkor is elsősorban állami fogadó központokban (Magyar Helsinki Bizottság [HHC], 2021). Ez a korlátozás jelentősen késlelteti integrációjukat.
- **Elismert menekültek és kiegészítő védelemben részesülők:** A Munka Törvénykönyve (2012. évi I. törvény) értelmében ugyanolyan foglalkoztatási jogokkal rendelkeznek, mint a magyar állampolgárok. A munkáltatóknak nem kell további engedélyt szerezniük foglalkoztatásukhoz (Magyarország Kormánya, 2020).
- **Egyéb, tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárok:** Általában a harmadik országbeli állampolgárok befogadásáról és tartózkodási jogáról szóló 2007. évi II. törvényben szabályozott egységes engedélyt (tartózkodási és munkavállalási engedélyt) kell igényelniük. Az engedélyek meghatározott ágazatokra érvényesek és konkrét munkáltatókhoz kötöttek, ami korlátozza a rugalmasságot (Nemzeti Idegenrendészeti Főigazgatóság [NDGAP], 2022). Az egységes engedélyen kívül a magasan képzett harmadik országbeli állampolgárok kérelmezhetik az EU kék kártyát vagy a magyar kártyát, amelyek nagyobb mobilitást és hosszabb távú tartózkodást tesznek lehetővé a képzett szakemberek számára (Magyarország Kormánya, 2025). Az uniós polgárok vagy elismert menekültek családtagjai külön engedély nélkül dolgozhatnak, míg rövid távú szezonális munkavállalási engedélyek állnak rendelkezésre ideiglenes foglalkoztatásra olyan ágazatokban, mint a mezőgazdaság vagy az idegenforgalom.

2025. január 1-jétől Magyarország jelentős jogszabályi változásokat vezetett be, amelyek érintik a nemzetközi védelem alatt nem álló harmadik országbeli állampolgárokat (TCN-ek). A 450/2024 (XII.23.) kormányrendelet értelmében mostantól a következő szabályok alkalmazandók:

- Vendégmunkavállalói engedély: Az új engedélyek kizárólag Örményország, a Fülöp-szigetek és Grúzia állampolgáira korlátozódnak, 2025-ben 35 000 engedély éves kvótával (EY, 2025).
- A jogosult országok listájának szűkítése: A munkavállalási célú beutazást tovább korlátozták azokra az országokra, amelyekkel Magyarország hivatalos visszafogadási megállapodást kötött (Európai Bizottság, 2025a).
- Magyar kártya: Ez továbbra is elérhető a magasan képzett szakemberek számára, feltéve, hogy megfelelnek a magyar minisztérium által meghatározott szakmai és oktatási követelményeknek (Európai Bizottság, 2025b).
- Nemzeti kártya: A feltételek szigorodtak, a jogosultság bizonyos országokra korlátozódik (pl. Bosznia-Hercegovina, Moldova, Montenegró, Szerbia, Ukrajna, Oroszország stb.), amint azt a nemzeti rendeletek előírják (Simon Legal, 2025).
- Kulturális ismeretek vizsga: A magyar kártya, a nemzeti kártya vagy az állandó/hosszú távú tartózkodási engedély kérelmezőinek mostantól kötelező kulturális ismeretek vizsgát kell tenniük, amelyen bizonyítaniuk kell, hogy ismerik a magyar történelmet, kultúrát és társadalmi normákat. Ez a követelmény 2025. január 1-jén lépett hatályba (Európai Bizottság, 2025c).

Ezeknek a kereteknek ellenére a bürokratikus bonyolultság és a migrációs jog gyakori módosításai bizonytalanságot teremtenek mind a munkavállalók, mind a munkáltatók számára.

KÉSZSÉGEK ELISMERÉSE

- **Hivatalos képesítések:** A külföldi diplomák elismerését a külföldi képesítések elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény szabályozza, és az Oktatási Hivatal kezeli. A folyamat gyakran hosszadalmas és költséges, ami akadályokat jelent az egészségügyi, mérnöki és oktatási szakemberek számára (Európai Bizottság, 2021).
- **Informális készségek és munkatapasztalat:** Magyarországon a validációs mechanizmusok fejletlenek. A harmadik országbeli állampolgárok gyakran az informális munkaerőpiacra támaszkodnak, mivel a nem formális készségek strukturált elismerése hiányzik (Menedék Egyesület, 2022).
- **Hídprogramok szükségessége:** A civil szervezetek és a helyi önkormányzatok hídprogramok és szakképzési programok bevezetését szorgalmazzák, amelyek magyar nyelvtanfolyamokat és ágazatspecifikus készségeket ötvöznek.

FORRÁSOK ÉS TÁMOGATÓ ESZKÖZÖK

- **EU Skills Profile Tool for TCNs (EU készségprofil-eszköz harmadik országbeli állampolgárok számára):** Magyarországon olyan civil szervezetek használják, mint a Menedék, a migránsok készségeinek feltérképezésére és az elhelyezkedés támogatására (Menedék Egyesület, 2022).
- **Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat:** Állásajánlatokat és támogató szolgáltatásokat nyújt, bár a platform nem mindig felhasználóbarát a magyarul nem beszélők számára (Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, 2020).
- **Szakképzési programok:** A Szakképzési Központok időnként együttműködnek civil szervezetekkel, hogy menekülteket vonjanak be a szakképzésbe, különösen az építőiparban és a vendéglátóiparban (Molnár, 2020).

JÓ GYAKORLATOK MAGYARORSZÁGON

1. Partnerségek műszaki iskolákkal

Egyes önkormányzatok partnerségre lépnek a Szakképzési Központokkal, hogy harmadik országbeli állampolgárok számára szakmunkás bizonyítványokat biztosítsanak, gyakran olyan hiánypályákon, mint a hegesztés, az építőipar vagy a vendéglátás (Cedefop, 2024).

2. Nyelvtanulással integrált szakmai képzés

A Menedék Egyesület és a Caritas Magyarország kísérleti projektjei a magyar nyelvtanulást ötvözik a munkahelyi képzéssel, különösen a takarítás, a vendéglátás és az idősgondozás területén. Ezek az integrált programok magasabb munkahelymegtartási arányt mutatnak, mint az önálló nyelvtanfolyamok (Menedék, 2022).

3. NGO–munkaadók közötti együttműködések

A munkaadók, a civil szervezetek és az önkormányzatok között kezdeményezések indultak a migránsok számára szabott szakmai gyakorlatok és gyakorlati programok létrehozására. Például a budapesti „Nyitott ajtók” program összeköti a menekülteket azokkal a kkv-kkal, amelyek felügyelt munkatapasztalatot kívánnak biztosítani számukra.

3. EGYSÉG: INKLUZÍV FOGLALKOZTATÁS ÉS MUNKÁLTATÓI ELKÖTELEZETTSÉG

Az inkluzív foglalkoztatás a harmadik országbeli állampolgárok magyar munkaerőpiacba való integrálását jelenti, biztosítva az esélyegyenlőséget, a készségek elismerését és a hosszú távú karrierfejlesztést. A munkaadók bevonása elengedhetetlen ennek a folyamatnak a megkönnyítéséhez, mivel így lehet kezelni az aggályokat, előmozdítani az inkluzív gyakorlatokat és támogató struktúrákat biztosítani.

SOKSZÍNŰSÉG ÉS NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG:

→ **Nemek közötti foglalkoztatási különbségek:**

Magyarországon a nők kevésbé valószínű, hogy fizetett munkát végezzenek, mint a férfiak. A globális pénzügyi válság óta végrehajtott közelmúltbeli politikai reformok és a férfiak és nők foglalkoztatásának növekedése ellenére a nemek közötti foglalkoztatási különbség az elmúlt években nőtt. Jelenleg a legmagasabb szinten van az 1990-es évek közepe óta. A foglalkoztatási különbség fennmaradásának egyik fő oka, hogy a kisgyermekes anyák többsége a szülés után hosszabb időre felhagy a fizetett munkavégzéssel, gyakran egészen a gyermek két-három éves koráig. A nemi szerepekkel és a nagyon kisgyermekes gondozásával kapcsolatos hagyományos családi attitűdök is szerepet játszanak ebben. Ezenkívül a nagyon kisgyermekes számára elérhető gyermekgondozási szolgáltatásokhoz való hozzáférés és azok igénybevétele néhány javulás ellenére továbbra is korlátozott, és a rugalmas munkarendek sem terjedtek el széles körben. Magyarország esetében a nemek közötti foglalkoztatási különbség megszüntetése mind a nemek közötti egyenlőség, mind a munkaerő-piaci kérdések megoldását jelenti (OECD, 2022).

A MUNKÁLTATÓK SZEREPVÁLLALÁSA:

→ **A munkáltatók aggályainak megértése:**

A munkáltatóknak aggályaik lehetnek a bürokrácia, a nyelvi korlátok, a megbízhatóság és a magyar munkaügyi jogszabályok betartása tekintetében, amikor harmadik országbeli állampolgárokat alkalmaznak (Nemzeti Idegenrendészeti Főigazgatóság [NDGAP], 2022).

→ **Sikertörténetek bemutatása:**

A harmadik országbeli állampolgárok sikeres integrációjának helyi példáinak bemutatása csökkentheti az előítéleteket és ösztönözheti a munkáltatók részvételét.

- **A sokszínűség mint hozzáadott érték népszerűsítése:**
Hangsúlyozza a sokszínűséget, mint hozzáadott értéket, amely fokozza a kreativitást, a problémamegoldást és a piaci versenyképességet (OECD, 2024).

TÁMOGATÓ STRUKTÚRÁK A HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK SZÁMÁRA:

- **Nyelvi támogatás:**
Hozzáférés magyar nyelvtanfolyamokhoz vagy munkahelyi nyelvi mentoráláshoz a kommunikáció és az integráció javítása érdekében.
- **Munkahelyi mentorálás:**
Tapasztalt munkavállalók, akik a harmadik országbeli állampolgárokat a munkahelyi normák, elvárások és karrierlehetőségek terén segítik.

MAGYAR KONTEXTUS:

- **Együttműködés műszaki iskolákkal:**
Az önkormányzatok együttműködnek a Szakképzési Központokkal, hogy a harmadik országbeli állampolgárok számára szakképesítést biztosítsanak olyan ágazatokban, ahol munkaerőhiány van, például az építőiparban, a hegesztésben és a vendéglátásban. Ezek a központok, amelyek a Kulturális és Innovációs Minisztérium alá tartoznak, kettős képzési programokat kínálnak, amelyek elméleti oktatást és gyakorlati képzést ötvöznek helyi vállalkozásokkal együttműködésben. Ez a megközelítés nemcsak javítja a harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztathatóságát, hanem összehangolja készségeiket a magyar munkaerőpiac igényeivel is (Cedefop, 2024).
- **Nemzeti munkaerő-piaci integrációs programok:**
A nemzeti programok támogatják a mentorálást, a nyelvtanulást és a külföldi képesítések elismerését, segítve a harmadik országbeli állampolgárokat az átmeneten az ideiglenes foglalkoztatástól a hosszú távú karrierig (NDGAP, 2022).

INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉGEK

	1. INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉG	<p>→ A TEVÉKENYSÉG NEVE: KARRIERÚT-TERVEZÉSI SZIMULÁCIÓ</p> <p>→ TÍPUS: SZIMULÁCIÓ; CSOPORTMUNKA</p>
	Végrehajtási utasítások	<ul style="list-style-type: none"> – A résztvevők névtelen esetleírásokat kapnak (pl. hiányos végzettséggel rendelkező harmadik országbeli állampolgár, szakmai diplomával rendelkező menekült, a helyi nyelvet nem beszélő migráns fiatal). Az Európai Bizottság jogi útvonalak eszközét és a nemzeti állásportálokat használva készítsenek egyéni karrierterveket. – Eredmények: Karrierút-térképek, azonosított akadályok és megoldások. <p>Összefoglaló kérdések:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mely képesítések vagy tapasztalatok voltak a legnehezebben összeegyeztethetők? – Milyen támogató struktúrák segítenék ennek a harmadik országbeli állampolgárnak a sikerét?
	Tanulási célok és fejlesztett készségek	<p>Tanulási célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző TCN- profilokhoz megvalósítható foglalkoztatási pályák feltérképezése. <p>Kapcsolódó készségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kritikus gondolkodás, problémamegoldás, döntéshozatal, kommunikáció, empátia és jogi ismeretek.
	Szükséges források	<ul style="list-style-type: none"> – Nyomtatott esetprofilok a harmadik országbeli állampolgárok számára – Hozzáférés magyar állásportálokhoz – A foglalkoztatási törvényeket, a munkavállalási engedélyekre vonatkozó szabályokat és a képesítések elismerését összefoglaló segédanyagok (2003. évi CXXV. törvény; Alaptörvény XV. cikke) – Tábla vagy flipchart a karriertervek bemutatásához – Filctollak, öntapadós jegyzetlapok – Opcionális: internet-hozzáféréssel rendelkező digitális eszközök kutatáshoz
	Időtartam	<p>45 perc</p>
	Hivatkozások	<p>(Ha a tevékenység más forrásból származik, idézze meg itt az eredeti hivatkozást, beleértve a működő linket is.)</p>

2. INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉG

- **A TEVÉKENYSÉG NEVE:
MUNKAADÓ- PÁRBESZÉD
SZIMULÁCIÓ**
- **TÍPUS: SZEREPJÁTÉK. BESZÉLGETÉS**

Végrehajtási utasítások

Szerepjáték

- A csoport: Szolgáltatók
- B csoport: Munkaadók

Helyzet:

- A szolgáltatóknak meg kell győzniük a munkáltatókat, hogy vegyenek fel olyan harmadik országbeli állampolgárokat, akiknek korlátozott hazai munkatapasztalatuk van, de erős átvihető készségeik vannak.

Utasítások

- Ossa a résztvevőket kis csoportokra
- Adjon át névtelen esetleírásokat magyarországi harmadik országbeli állampolgárokról, pl.:
 - Menekült, aki rendelkezik szakmai diplomával, de azt Magyarországon nem ismerik el.
 - Olyan migráns fiatal, aki nem fejezte be tanulmányait és korlátozott magyar nyelvtudással rendelkezik.
 - TCN, aki munkaerőhiánnyal küzdő ágazatban (pl. építőipar, egészségügy) szerzett munkatapasztalatot.
- Kérje meg a résztvevőket, hogy használják a nemzeti állásportálokat (pl. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, Job Network Hungary) és az Európai Bizottság Legal Pathways Tool eszközét, hogy minden profilhoz egyedi karriertervet készítsenek.
- Minden csoport azonosítja az akadályokat (nyelv, elismerés, diszkrimináció) és megoldásokat javasol a magyar munkaerő-piaci programok és szakképzési lehetőségek felhasználásával.

Eredmények:

- A legfontosabb érvek, tárgyalási stratégiák és lehetséges kompromisszumok listája.

Összefoglaló kérdések:

- Melyik munkaadói aggály volt a legnehezebb megoldani?
- Mely képzések vagy tapasztalatok voltak a legnehezebben összeegyeztethetők?
- Hogyan építhetnek ki a szolgáltatók bizalmat és hosszú távú együttműködést a munkaadókkal?

	Tanulási célok és fejlesztett készségek	Tanulási célok: <ul style="list-style-type: none"> - Gyakorlati érvelés és tárgyalás a munkáltatókkal a TCN-ek felvétele kapcsán. Kapcsolódó készségek: <ul style="list-style-type: none"> - kritikus gondolkodás, döntéshozatal, empátia, kommunikáció.
	Szükséges források	<ul style="list-style-type: none"> - Nyomtatott, névtelen eseteírások - Internetkapcsolat és digitális eszközök (laptopok/ táblagépek) - Tábla és filctollak a térképek elkészítéséhez - Magyar források referencia céljára: <ul style="list-style-type: none"> - Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat – https://nfsz.munka.hu/ - Cedefop: Magyar szakképzési rendszer – https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-in-europe/systems/hungary-u3
	Időtartam	45–60 perc
	Hivatkozások	(Ha a tevékenység más forrásból származik, itt tüntesse fel az eredeti hivatkozást, beleértve a működő linket is.

HIVATKOZÁSOK

UNIT 1

- Act C of 2001 on the Recognition of Foreign Qualifications. Official Gazette of Hungary, 2001.
- Act I of 2012 on the Labour Code. Official Gazette of Hungary, 2012.
- Act II of 2007 on the Admission and Right of Residence of Third-Country Nationals. Official Gazette of Hungary, 2007.
- Act LXXX of 2007 on Asylum. Official Gazette of Hungary, 2007.
- Act CXXV of 2003 on Equal Treatment and Promotion of Equal Opportunities. Official Gazette of Hungary, 2003.
- Government Decree 450/2024 (XII.23.) on the conditions for third-country nationals' employment. Official Gazette of Hungary, 2024.
- AIDA / Hungarian Helsinki Committee. (2023). Hungary – Access to the labour market. Asylum Information Database. <https://asylumineurope.org/reports/country/hungary/content-international-protection/employment-and-education/access-labour-market/>
- European Commission. (2020). Action plan on integration and inclusion 2021–2027. Publications Office of the European Union.
- European Commission. (2024). Employed worker – Hungary. EU Immigration Portal. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/eu-immigration-portal/employed-worker-hungary_en
- European Commission. (2025a). Legislative changes concerning employment of foreign workers in Hungary. Migration Integration Portal. https://migrant-integration.ec.europa.eu/news/hungary-legislative-changes-concerning-employment-foreign-workers_en
- European Commission. (2025b). Highly qualified worker – Hungary (EU Blue Card & Hungarian Card). EU Immigration Portal. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/eu-immigration-portal/highly-qualified-worker-hungary_en
- European Commission. (2025c). Cultural knowledge requirement introduced for permanent residence in Hungary. EU Home Affairs. https://home-affairs.ec.europa.eu/news/hungary-cultural-knowledge-requirement-introduced-permanent-residence-2025-02-17_en
- Eurofound. (2024). Working life in Hungary. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. <https://www.eurofound.europa.eu/cs/resources/article/2024/working-life-hungary>

UNIT 2

- Act I of 2012 on the Labour Code. (2012). <https://njt.hu/jogszabaly/2012-1-00-00>
- Act II of 2007 on the Admission and Right of Residence of Third-Country Nationals. (2007). <https://njt.hu/jogszabaly/2007-2-00-00>
- Act LXXX of 2007 on Asylum. (2007). <https://njt.hu/jogszabaly/2007-80-00-00>
- Act C of 2001 on the Recognition of Foreign Qualifications. (2001). <https://njt.hu/jogszabaly/2001-100-00-00>
- Cedefop. (2024). Hungary: Vocational education and training system overview. European Centre for the Development of Vocational Training. <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-in-europe/systems/hungary-u>
- EY. (2025). Hungary announces updates to its guest worker permit regulations. https://www.ey.com/en_gl/technical/tax-alerts/hungary-announces-updates-to-its-guest-worker-permit-regulations
- Hungarian Helsinki Committee. (2021). Hungary: Country Report – Asylum Information Database (AIDA). ECRE.
- Menedék Association. (2022). Employment integration projects in Hungary. <https://menedek.hu>
- National Directorate-General for Aliens Policing (NDGAP). (2022). Residence and employment permits in Hungary. <https://www.oif.gov.hu>
- National Employment Service. (2020). Annual Labour Market Report. Government of Hungary.
- Simon Legal. (2025). New regulations for employing third-country nationals in Hungary: Narrower country list, lower quotas and cultural exam. <https://simonlegal.hu/en/2025/01/20/new-regulations-for-employing-third-country-nationals-narrower-country-list-lower-quotas-and-cultural-exam/>

UNIT 3

- Cedefop. (2024). Hungary: Vocational education and training system overview. European Centre for the Development of Vocational Training. <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-in-europe/systems/hungary-u3>
- National Directorate-General for Aliens Policing. (2022). Information for employers and host organizations. <https://oif.gov.hu/factsheets/information-for-employers-and-host-organizations>
- OECD. (2022). Reducing the gender employment gap in Hungary. https://www.oecd.org/en/publications/reducing-the-gender-employment-gap-in-hungary_fe5bc945-en.html

→ OECD. (2024). International migration outlook 2024: Hungary. https://www.oecd.org/en/publications/international-migration-outlook-2024_50b0353e-en/full-report/hungary_0e7718bc.html

5. MODUL: PÉNZÜGYI ISMERETEK

A MODUL CÉLJA:

A résztvevők kompetenciáinak fejlesztése a pénzügyi rendszerek és a harmadik országbeli állampolgárok (TCN-ek) előtt álló kihívások megértése terén, lehetővé téve számukra, hogy hatékony pénzügyi ismeretekkel kapcsolatos kezdeményezéseket tervezzenek és valósítsanak meg, amelyek elősegítik a TCN-ek gazdasági önállóságát, a felelősségteljes pénzkezelést és a pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést a különböző helyi és regionális kontextusokban.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A modul végére a résztvevők képesek lesznek:

- Megérteni a pénzügyi ismeretek fogalmát és jelentőségét a harmadik országbeli állampolgárok (TCN-ek) számára;
- Azonosítani és elemezni a harmadik országbeli állampolgárok pénzügyi szolgáltatásokhoz és rendszerekhez való hozzáférését korlátozó főbb akadályokat a fogadó országban;
- felismerni és értékelni a harmadik országbeli állampolgárokat érintő pénzügyi kizsákmányolás és gazdasági kiszolgáltatottság gyakori kockázatait;
- gyakorlati eszközöket és stratégiákat alkalmazni a harmadik országbeli állampolgárok pénzügyi stabilitásának és önállóságának elősegítése érdekében;
- A harmadik országbeli állampolgárok igényeinek megfelelő nemzeti pénzügyi és szociális védelmi rendszerekben való eligazodás és azok értelmezése.

1. EGYSÉG: A HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK PÉNZÜGYI HOZZÁFÉRÉSÉNEK MEGÉRTÉSE

MEGHATÁROZÁS ÉS JELENTŐSÉG

A pénzügyi ismeretek elsajátítása az integráció kritikus eleme. Ez az egyének azon képességét jelenti, hogy kezeljék személyes pénzügyeiket, megértsék jogukat, és tájékozott döntéseket hozzanak a megtakarítások, kiadások és hitelfelvételek terén. A Magyarországon élő harmadik országbeli állampolgárok (TCN-ek) számára a pénzügyi hozzáférés magában foglalja az alapvető pénzügyi szolgáltatások igénybevételének képességét, mint például bankszámla megnyitása, fizetések végzése, megtakarítások és hitelek igénybevétele, a magyar állampolgárokkal egyenlő feltételekkel.

Ez a hozzáférés elengedhetetlen ahhoz, hogy a TCN-ek legálisan megkapják bérüket és szociális ellátásaikat, fizessék a lakbért és a közüzemi díjakat, elkerüljék a kizsákmányoló pénzügyi gyakorlatokat, és hosszú távú pénzügyi stabilitást építsenek ki, ami a társadalmi és gazdasági integráció kulcsfontosságú tényezője (Menedék Egyesület, 2022; Európai Bizottság, 2023).

A harmadik országbeli állampolgárok pénzügyeik kezelése során gyakorlati kihívásokkal szembesülnek, többek között a jogi dokumentumok hiánya, a nyelvi akadályok, a korlátozott informatikai ismeretek, valamint a hitelhez való hozzáférés vagy a lízing-szerződések terén tapasztalható potenciális diszkrimináció miatt (Európai Bizottság, 2023). Az integrációs erőfeszítések központi eleme ezért az alapvető pénzügyi szolgáltatásokhoz, például bankszámlákhoz, ATM-ekhez, digitális fizetésekhez, hitelekhez való hozzáférés biztosítása, valamint a közüzemi számlák és a bérleti díjak megértése.

JOGI KERET EU-SZINT

Az Európai Unió szintjén a 2014/92/EU irányelv (fizetési számlákról szóló irányelv) előírja, hogy minden tagállam, így Magyarország is, biztosítson jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok számára hozzáférést egy alapvető fizetési számlához, állampolgárságtól függetlenül. Ez az irányelv célja a pénzügyi kirekesztés csökkentése és az alapvető banki szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés előmozdítása (Európai Bizottság, 2014).

MAGYAR NEMZETI JOG

Magyarországon a pénzügyi szolgáltatásokat a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény szabályozza, amely a bankok és pénzügyi

intézmények működését szabályozza és biztosítja a fogyasztók védelmét (Magyar Közlöny, 2013). E törvény szerint minden legálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgár, beleértve a menekülteket és a kiegészítő védelemben részesülőket is, jogosult bankszámlát nyitni. A bankok törvényileg kötelesek egyenlő hozzáférést biztosítani, és nem alkalmazhatnak diszkriminációt állampolgárság vagy tartózkodási jogállás alapján, amennyiben az adott személy igazolni tudja legális tartózkodását. A Magyar Nemzeti Bank (MNB) felügyeli a pénzügyi intézményeket és érvényesíti a fogyasztóvédelmi szabályok betartását.

GYAKORLATI HOZZÁFÉRÉS A HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK SZÁMÁRA

1. Bankszámla megnyitása:

A harmadik országbeli állampolgároknak érvényes tartózkodási engedélyt és lakcímkártyát kell bemutatniuk. Egyes bankok emellett munkaviszony igazolását vagy magyar adószámot is kérnek (Európai Bizottság, 2023).

2. Bér átvétele:

Magyarországon a legtöbb munkáltató kizárólag bankszámlán keresztül utalja át a béreket, ezért a legális foglalkoztatáshoz elengedhetetlen a banki szolgáltatásokhoz való hozzáférés (Menedék Egyesület, 2022).

3. Hitelhez való hozzáférés:

A hitelhez való hozzáféréshez gyakran szükséges a stabil, legális tartózkodás, a rendszeres jövedelem és a hazai hitelezési feltételek igazolása, amelyekkel sok harmadik országbeli állampolgár nem rendelkezik. Ez korlátozhatja a harmadik országbeli állampolgárok hitelfelvételi, jelzálogkölcsön-felvételi, sőt bérleti szerződés megkötési lehetőségeit (Európai Bizottság, 2023).

4. Szociális védelmi kifizetések:

Az egészségügyi hozzájárulások, a munkanélküli-ellátás és a családi pótlékokhoz hasonló szociális ellátások banki számlán keresztül kerülnek kifizetésre. A banki szolgáltatásokhoz nem férő harmadik országbeli állampolgároknak nehézségekbe ütközhetnek ezeknek a jogosultságoknak a megszerzése során (Magyarország, 2019).

A HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK ELŐTT ÁLLÓ AKADÁLYOK MAGYARORSZÁGON

Dokumentációs kihívások: Egyes bankok a törvényben előírt minimumon túlmenően, kiterjedt dokumentumokat kérnek, például állandó lakcímkártyát és adószámot, ami

akadályt jelent az újonnan érkezők számára (Menedék Egyesület, 2022).

Nyelvi akadályok: A banki szolgáltatások, űrlapok és digitális platformok túlnyomórészt magyar nyelvűek. Az angol nyelvű támogatás korlátozott, más nyelveken történő támogatás pedig ritka (Európai Bizottság, 2023).

Digitális kirekesztés: Az online banki szolgáltatások, az ATM-ek és a mobilalkalmazások magyar nyelvtudást és informatikai ismereteket igényelnek, amelyekkel sok harmadik országbeli állampolgár, különösen az idősebb vagy alacsonyabb iskolázottságú migránsok nem rendelkeznek (Európai Bizottság, 2023).

Hitelek terén tapasztalható diszkrimináció: A bankok a harmadik országbeli állampolgárokat szigorúbb ellenőrzésnek vethetik alá hitelkérelmek vagy lízingszerződések esetén, mivel bizonytalan tartózkodási jogállásuk miatt „magas kockázatúnak” tekintik őket (Menedék Egyesület, 2022).

Pénzügyi kizsákmányolás kockázata: Megfelelő banki hozzáférés nélkül a harmadik országbeli állampolgárok informális hitelezőkre támaszkodhatnak, kizsákmányoló kamatlábakkal szembesülhetnek, vagy közvetítőknak kell fizetniük az alapvető pénzügyi szolgáltatásokért, ami növeli a kizsákmányolásnak való kitettségüket (Menedék Egyesület, 2022).

JÓ GYAKORLATOK ÉS HELYI KEZDEMÉNYEZÉSEK

NGO-támogatás: Az olyan szervezetek, mint a Menedék Egyesület és a Magyar Helsinki Bizottság, pénzügyi ismeretekről szóló workshopokat tartanak a harmadik országbeli állampolgárok számára, amelyek témái között szerepel a költségvetés-tervezés, a szerződések megértése és a biztonságos banki gyakorlatok (Menedék Egyesület, 2022).

Önkormányzati programok: Egyes önkormányzatok, különösen Budapesten, civil szervezetekkel együttműködve beépítik a pénzügyi ismeretek oktatását a szélesebb körű integrációs kezdeményezésekbe, és tanácsadást nyújtanak banki ügyletek, lakhatás és foglalkoztatás terén (Európai Bizottság, 2023).

Digitális befogadási kezdeményezések: Magyarországon bizonyos EU-finanszírozású programok célja a harmadik országbeli állampolgárok digitális és pénzügyi ismereteinek javítása, bár ezek a kezdeményezések hatóköre és földrajzi lefedettsége korlátozott (Európai Bizottság, 2023).

2. EGYSÉG: PÉNZÜGYI ISMERETEK IRÁNTI IGÉNY ÉS SEBEZHETŐSÉG

A pénzügyi ismeretek elsajátítása a harmadik országbeli állampolgárok társadalmi és gazdasági integrációjának kritikus eleme. Lehetővé teszi az egyének számára, hogy megértsék, kezeljék és tájékozott döntéseket hozzanak személyes pénzügyeikről, biztosítva ezzel függetlenségüket, a jogszabályok betartását és a kizsákmányolás elleni védelmet. A harmadik országbeli állampolgárok számára a pénzügyi ismeretek elsajátítása nem csak a pénz kezeléséről szól, hanem a bonyolult jogi és közigazgatási rendszerekben való eligazodásról, a jogok és jogosultságok megértéséről, valamint a magyarországi banki és pénzügyi szektorral való biztonságos kapcsolattartásról is.

ALAPVETŐ PÉNZÜGYI ISMERETEK

A hatékony integrációhoz a harmadik országbeli állampolgároknak el kell sajátítaniuk egy sor alapvető készséget:

- **Költségvetés és megtakarítás:** A harmadik országbeli állampolgároknak képesnek kell lenniük a havi kiadások tervezésére, a jövedelem nyomon követésére és a legfontosabb költségek, például a lakbér, a közüzemi díjak, a közlekedés és az egészségügyi ellátás prioritásainak meghatározására. A költségvetés-tervezési készségek segítenek a migránsoknak elkerülni az adósságokat, biztosítják a pénzügyi stabilitást és támogatják a hosszú távú tervezést, például az oktatást vagy a szakmai fejlődést (Menedék Egyesület, 2022).
- **Kamatok és adósságkezelés:** Elengedhetetlen a hitelfelvétel költségeinek, a kamatoknak, a visszafizetési ütemterveknek és a hitelkötelezettségeknek a megértése. A harmadik országbeli állampolgárok gyakran korlátozott hozzáféréssel rendelkeznek a hivatalos hitelekhez, mivel rövid ideje tartózkodnak az országban, nincsenek helyi hitelnyilvántartásaik, vagy szigorú dokumentációs követelményeknek kell megfelelniük. Ezen ismeretek hiányában a migránsok kockázatot vállalnak azzal, hogy magas kamatú informális hitelszerződéseket kötnek, ami hosszú távú pénzügyi sebezhetőséghez vezethet (Európai Bizottság, 2023).
- **Bérlapok, adók és szerződések olvasása:** A pénzügyi ismeretek magukban foglalják a munkaszerződések, bérlapok, adólevonások és társadalombiztosítási járulékok értelmezésének képességét. Ezen elemek ismerete lehetővé teszi a harmadik országbeli állampolgárok számára, hogy ellenőrizzék a kifizetéseket, elkerüljék a bérlopást és igényeljék a jogosult juttatásokat (Magyarország, 2019). Az oktatóknak hangsúlyt kell fektetniük a gyakorlati

feladatokra, például a bérlapok értelmezésének szimulálására, a szerződések áttekintésére szolgáló műhelymunkákra és a valós életbeli munkahelyi interakciókat szimuláló szerepjátékokra.

- **Digitális ismeretek és online banki szolgáltatások:** A pénzügyi tranzakciók egyre inkább digitális formában zajlanak. A harmadik országbeli állampolgároknak szükségük van az online banki platformok, ATM-ek, mobil fizetési alkalmazások és digitális költségvetési eszközök használatához szükséges ismeretekre. A digitális kirekesztés – amely gyakori az idősebb vagy alacsonyabb iskolázottságú migránsok körében – korlátozhatja a alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést, növelve az informális vagy potenciálisan kizsákmányoló csatornák iránti függőséget (Menedék Egyesület, 2022).

A PÉNZÜGYI KIZSÁKMÁNYOLÁS KOCKÁZATAI

A kiszolgáltatott harmadik országbeli állampolgárok gyakran ki vannak téve pénzügyi kizsákmányolásnak. A képzőknek valós életből vett példák és esettanulmányok segítségével kell bemutatniuk ezeket a kockázatokat:

- **Informális és magas kamatú hitelezés:** A banki szolgáltatásokhoz nem férő hozzá TCN-ek informális forrásoktól vehetnek fel hiteleket, amelyek túlzott kamatokat számítanak fel, ami adósságspirálhoz vezethet. A képzők bemutatják, hogyan lehet azonosítani a biztonságos hitelezési gyakorlatokat és a hitelfelvétel legális alternatíváit.
- **Bérlapás és szerződéses félrevezetés:** A migránsok alulfizetéssel, fizetés elmaradásával vagy félrevezető foglalkoztatási feltételekkel szembesülhetnek, különösen akkor, ha nem ismerik a magyar munkajogot és pénzügyi rendszereket. A gyakorlati feladatok között szerepelhet a munkáltató- munkavállaló viták szerepjátéka, hangsúlyozva a dokumentáció és a jogi jogorvoslat fontosságát.
- **Célzott csalások:** A nem anyanyelvűek hajlamosak a csalásokra, például a hamis pénzváltásra, a hamis befektetési programokra vagy a megtévesztő szerződési feltételekre. A harmadik országbeli állampolgároknak meg kell tanulniuk ellenőrizni az információkat, felismerni a figyelmeztető jeleket, és segítséget kérni civil szervezetektől vagy önkormányzati hivataloktól.

VESZÉLYEZTETETT CSOPORTOK

A harmadik országbeli állampolgárok bizonyos csoportjai fokozott pénzügyi ismeretekkel kapcsolatos kihívásokkal és kockázatokkal szembesülnek:

- **Migráns nők:** A foglalkoztatásban nemi alapú diszkriminációval szembesülhetnek, és korlátozott hozzáférésük van a pénzügyi forrásokhoz. A nemek közötti egyenlőségre érzékeny pénzügyi ismeretek oktatási programok segítenek ezek-

nek az egyenlőtlenségeknek a megszüntetésében (Menedék Egyesület, 2022).

- **Dokumentumokkal nem rendelkező migránsok:** Legális tartózkodási engedély nélkül a harmadik országbeli állampolgárok gyakran kizárásra kerülnek a formális banki és szociális védelemből, ami arra kényszeríti őket, hogy informális pénzügyi csatornákra támaszkodjanak. A képzőknek szimulálniuk kell ezeket a kihívásokat, és meg kell vitatniuk a kockázatcsökkentési stratégiákat.
- **Fiatalok és fiatal migránsok:** A formális pénzügyi rendszerekkel kapcsolatos korlátozott tapasztalat, az alacsonyabb digitális ismeretek és a hiányos oktatás növeli a kiszolgáltatottságukat. Az interaktív műhelyek, amelyek játékos költségvetési gyakorlatokat alkalmaznak, javíthatják a megértést és az elkötelezettséget (Európai Bizottság, 2023).

JOGI ÉS SZABÁLYOZÁSI KERET

Magyar jog: A hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. magyar törvény szabályozza a pénzügyi intézményeket és garantálja a legálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok egyenlő hozzáférését. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény védi a harmadik országbeli állampolgárokat a banki szolgáltatások terén történő diszkriminációtól (Magyarország, 2013; Magyarország, 2003). A Magyar Nemzeti Bank (MNB) érvényesíti a fogyasztóvédelmet és felügyeli a bankok e szabályok betartását.

Gyakorlati következmények: Ezen védelmi intézkedések ellenére a bankok további dokumentumokat (állandó lakcímkártya, adószám) kérhetnek, ami akadályt jelent az újonnan érkezők számára. A képzőknek a gyakorlatok során ki kell emelniük mind a jogi jogokat, mind a gyakorlati korlátozásokat.

3. EGYSÉG: SZOCIÁLIS VÉDELEM ÉS GAZDASÁGI JOGOK

BEVEZETÉS A NEMZETI ELLÁTÓRENDSZEREKBE

A Magyarországon tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok (TCN-ek) számára a szociális ellátásokhoz való hozzáférés szorosan összefügg a legális tartózkodási jogállással. A legálisan foglalkoztatott vagy menekült/kiegészítő védelmet élvező TCN-ek jogosultak lehetnek bizonyos szociális támogatási programokra, de a magyar állampolgárokhoz képest a fedezet korlátozott. A legfontosabb ellátások a következők:

- **Munkanélküli ellátások:** A legálisan foglalkoztatott TCN-ek hozzájárulnak a társadalombiztosítási rendszerhez, és jogosultak lehetnek munkanélküli ellátásra, ha teljesítik a minimális járulékfizetési időszakot (2019. évi CXXII. törvény). Azonban a dokumentumokkal nem rendelkező migránsok és az ideiglenes tartózkodási engedéllyel rendelkezők nagyrészt kizártak ezekből az ellátásokból.
- **Lakhatási támogatások:** Magyarországon a szociális lakások és a lakhatási támogatások elsősorban az állampolgárok számára elérhetők. A menekült vagy kiegészítő védelmet élvező harmadik országbeli állampolgárok ideiglenes vagy sürgősségi szállásra jogosultak, de a hosszú távú szociális lakások száma korlátozott, és azok odaítélése a helyi önkormányzatok belátására van bízva (Menedék Egyesület, 2022).
- **Gyermeknevelési támogatás és családi pótlék:** A legálisan tartózkodó és a társadalombiztosítási rendszerbe befizető harmadik országbeli állampolgárok bizonyos feltételek mellett gyermeknevelési támogatást kaphatnak (2019. évi CXXII. törvény). A nem rezidens vagy dokumentumokkal nem rendelkező gyermekek általában nem vehetnek részt ezekben a programokban.

Ezeknek a rendszereknek a használata nyelvi korlátok, bürokratikus eljárások és eltérő helyi gyakorlatok miatt bonyolult lehet. A nem kormányzati szervezetek, az önkormányzati tanácsadó irodák és a szociális munkások döntő szerepet játszanak abban, hogy a harmadik országbeli állampolgárok megértsék a jogosultsági feltételeket, benyújtsák kérelmeiket és igénybe vegyék a rendelkezésre álló jogosultságokat (Menedék Egyesület, 2022).

AZ ÖNÁLLÓSÁGOT ELŐSEGÍTŐ ESZKÖZÖK

A pénzügyi függetlenség és a társadalmi befogadás támogatása érdekében számos gyakorlati eszköz segítheti a harmadik országbeli állampolgárokat:

- **Önkormányzati információs pontok:** Információkat nyújtanak a helyi szolgál-

tatásokról, a jogi jogokról és az adminisztratív eljárásokról. Segítséget nyújtanak a harmadik országbeli állampolgároknak a jogilag megillető ellátások igénybevételeiben.

- **Fordított anyagok:** A több nyelven elérhető broszúrák, űrlapok és útmutatók segítenek leküzdeni a nyelvi akadályokat, lehetővé téve a harmadik országbeli állampolgárok számára, hogy hatékonyan vegyenek részt a közszolgáltatásokban.
- **Pénzügyi mentorok vagy társ-támogató programok:** Bár Magyarország nem biztosít általánosan szakmai pénzügyi mentorokat a migránsok számára, egyes civil szervezetek tanácsadást nyújtanak költségvetés-tervezés, banki ügyintézés és jogi előírások betartása terén (Menedék Egyesület, 2022).

KÜLÖNLEGES SZEMPONTOK

Bizonyos csoportok egyedi támogatásra szorulnak:

- **Nemek közötti egyenlőséget figyelembe vevő pénzügyi tervezés:** A nők, különösen az egyedülálló anyák, további akadályokkal szembesülhetnek a munkához, a juttatásokhoz és a pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésben. A programoknak figyelembe kell venniük a gondozási felelősségeket és a jogi védelmet.
- **Egyedülálló szülők és fiatalok:** A pénzügyi ismeretekkel kapcsolatos kezdeményezéseknek figyelembe kell venniük a korlátozott munkatapasztalatot, az oktatási hiányosságokat és az adminisztratív akadályokat.
- **Kizsákmányolás áldozatai:** Azok a harmadik országbeli állampolgárok, akik munkahelyi visszaélések, emberkereskedelem vagy lakhatási diszkrimináció áldozatai lettek, célzott támogatásra szorulnak, ideértve a jogi segítségnyújtást, a tanácsadást és a sürgősségi forrásokhoz való hozzáférést (Menedék Egyesület, 2022).

A önkormányzati alkalmazottak és a nem kormányzati szervezetek számára szervezett gyakorlati képzéseknek esettanulmányokon alapuló szimulációkat, szerepjátékokat és gyakorlatokat kell tartalmazniuk, amelyek ezekkel a sebezhetőségekkel foglalkoznak, biztosítva, hogy az első vonalbeli munkatársak tájékozott tanácsadást és érdekképviseletet tudjanak nyújtani.

INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉGEK

Miután a KMOP által javasolt tevékenységeket minden partner jóváhagyta, a KMOP kidolgozza azokat, hogy azok bekerüljenek az egyes modulokba (angol nyelven), majd szükség esetén kiigazítja és lokalizálja őket a nemzeti nyelvű változatban. Az interaktív tevékenység sablonját lásd a 2. mellékletben.

	1. INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉG	→ TEVÉKENYSÉG NEVE: KÖLTSÉGVETÉS A VALÓ ÉLETBEN → TÍPUS: SZIMULÁCIÓ
	Végrehajtási utasítások	Helyzet: <ul style="list-style-type: none">– A résztvevők valós TCN- tapasztalatok alapján havi bevételi és kiadási profilokat kapnak (pl. egyedülálló szülő, menedékkérő, részmunkaidőben dolgozó fiatal felnőtt). Feladat: <ul style="list-style-type: none">– Készítsen egy alapvető havi költségvetést, amely tartalmazza a lakbért, a közlekedést, az étkezést, az orvosi kiadásokat és egyéb alapvető szükségleteket. Eredmények: <ul style="list-style-type: none">– Költségvetési táblázat a meghatározott stresszpontokkal. Összefoglaló kérdések: <ul style="list-style-type: none">– Milyen kompromisszumokat kellett kötnötök?– Mely kiadásokat volt nehéz csökkenteni vagy előre jelezni?– Hogyan tudnak a támogató szolgáltatások jobban segíteni a harmadik országbeli állampolgároknak a pénzügyi tervezésben?
	Tanulási célok és fejlesztett készségek	Tanulási célok: <ul style="list-style-type: none">– A harmadik országbeli állampolgárok háztartási költségvetésük kezelése során szembesülő gazdasági kihívásokkal kapcsolatos tudatosság növelése. Kapcsolódó készségek: <ul style="list-style-type: none">– Kritikus gondolkodás, döntéshozatal, empátia, kommunikáció, problémamegoldás, pénzügyi ismeretek.
	Szükséges források	<ul style="list-style-type: none">– Nyomtatott vagy digitális költségvetési munkalapok– Minta profilok és bevételi/kiadási adatok– Tollak, ceruzák vagy digitális eszközök– Tábla vagy flipchart a megbeszéléshez– Filctollak

	Időtartam	45 perc
	Hivatkozások	(Ha a tevékenység más forrásból származik, itt tüntesse fel az eredeti hivatkozást, beleértve a működő linket is.)

	2. INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉG	→ A TEVÉKENYSÉG NEVE: PÉNZÜGYI BEFOGADÁS VÖRÖS ZÁSZLÓK → TÍPUS: CSOPORTOS BESZÉLGETÉS
	Végrehajtási utasítások	Formátum: <ul style="list-style-type: none"> – A résztvevők rövid leírásokat olvasnak (pl. „egy harmadik országbeli állampolgárt arra kérnek, hogy olyan nyelven írjon alá hitelszerződést, amelyet nem ért”) és megjelölik a vörös zászlókat. Csoportos beszélgetés: <ul style="list-style-type: none"> – Mit lehetne másképp csinálni az egyes esetekben? Milyen védelmi mechanizmusok léteznek? Inspiráció: <ul style="list-style-type: none"> – Használja az UNCDF pénzügyi ismeretek oktatási eszköztárát menekültek számára és az ILO pénzügyi oktatási füzetét nemzeti és migráns munkavállalók számára. Eredmény: <ul style="list-style-type: none"> – Helyi jelentési és támogatási források listája.
	Tanulási célok és fejlesztett készségek	Tanulási célok: <ul style="list-style-type: none"> – Segíteni a résztvevőket a pénzügyi kockázat vagy kizsákmányolás korai figyelmeztető jeleinek felismerésében. Kapcsolódó készségek: <ul style="list-style-type: none"> – Kritikus gondolkodás, döntéshozatal, empátia, kommunikáció, kockázat-tudatosság.
	Szükséges források	<ul style="list-style-type: none"> – Kinyomtatott vázlatok vagy digitális forgatókönyv-diák – Tollak/ceruzák és papír vagy digitális jegyzetelő eszközök – Fehér tábla vagy flipchart a megbeszéléshez
	Időtartam	60 perc
	Hivatkozások	(Ha a tevékenység más forrásból származik, itt tüntesse fel az eredeti hivatkozást, beleértve a működő linket is.

HIVATKOZÁSOK

UNIT 1

- European Commission. (2014). Directive 2014/92/EU on payment accounts. Official Journal of the European Union. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0092>
- European Commission. (2023). Migrant integration in Hungary. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/migrant-integration/migrant-integration-hub/eu-countries-updates-and-facts/migrant-integration-hungary_en
- Hungary. (2013). Act CCXXXVII of 2013 on Credit Institutions and Financial Enterprises. Magyar Közlöny. <https://njt.hu/jogszabaly/2013-237-00-00>
- Hungary. (2019). Act CXXII of 2019 on Entitlements to Social Security Benefits and the Funding of These Services. Magyar Közlöny. <https://njt.hu/jogszabaly/2019-122-00-00>
- Menedék Association. (2022). Integration support for migrants in Hungary. <https://menedek.hu>

UNIT 2

- European Commission. (2023). Migrant integration in Hungary. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/migrant-integration/migrant-integration-hub/eu-countries-updates-and-facts/migrant-integration-hungary_en
- Hungary. (2003). Act CXXV of 2003 on Equal Treatment and the Promotion of Equal Opportunities. Magyar Közlöny. <https://njt.hu/jogszabaly/2003-125-00-00>
- Hungary. (2013). Act CCXXXVII of 2013 on Credit Institutions and Financial Enterprises. Magyar Közlöny. <https://njt.hu/jogszabaly/2013-237-00-00>
- Hungary. (2019). Act CXXII of 2019 on Entitlements to Social Security Benefits and the Funding of These Services. Magyar Közlöny. <https://njt.hu/jogszabaly/2019-122-00-00>
- Menedék Association. (2022). Integration support for migrants in Hungary. <https://menedek.hu>

UNIT 3

- Hungary. (2019). Act CXXII of 2019 on Entitlements to Social Security Benefits and the Funding of These Services. Magyar Közlöny. <https://njt.hu/jogszabaly/2019-122-00-00>
- Menedék Association. (2022). Integration support for migrants in Hungary. <https://menedek.hu>

6. MODUL: INTERKULTURÁLIS KOMPETENCIA ÉS DISZKRIMINÁCIÓELLENESSÉG

1. EGYSÉG: KULTURÁLIS ALÁZATOSSÁG KONTRA KULTURÁLIS KOMPETENCIA

Kulcsfogalmak:

- A kulturális kompetencia más kultúrákról való ismeretek megszerzésére ösztönösít.
- A kulturális alázatosság folyamatos önreflexiót és nyitottságot jelent másoktól való tanulás iránt.

Alkalmazás a szolgáltatók számára:

- Váltson át a „másokról való tudás” gondolkodásmódról a kölcsönös tiszteleten és kíváncsiságon alapuló kapcsolatok ápolására.
- Hangsúlyozza a párbeszédet a feltételezésekkel szemben. Kerülje a nemzeti-ség, vallás vagy nyelv alapján történő sztereotipizálást.
- Példa: Egy lakásügyi tisztviselő feltételezi, hogy egy migráns család nem ismeri az apartmanbérleti szerződéseket, ahelyett, hogy előbb ellenőrizné, hogy megértették-e.

2. EGYSÉG: SZTEREOTÍPIÁK, TUDATTALAN ELŐÍTÉLETEK ÉS STRUKTURÁLIS DISZKRIMINÁCIÓ

Tudattalan előítéletek:

- Automatikus, mélyen gyökerező meggyőződések, amelyek tudatunk nélkül alakíthatják a migránsokkal szembeni attitűdünket.
- Az előítéletek befolyásolhatják a felvételt, a szolgáltatások igénybevételének jogosultságát, sőt a kommunikáció hangnemét is.

Strukturális diszkrimináció:

- Az intézményi gyakorlatokba beágyazott akadályok, amelyek bizonyos csoportokat hátrányosan megkülönböztetnek (pl. fordított űrlapok hiánya, hozzáférhetetlen banki szabályzatok).

Példák TCN-kontextusban:

- A bankok „hitelelőzmény igazolását” követelik meg abban az országban, ahová a TCN éppen megérkezett.
- A munkáltatók kételkednek a külföldi képesítésekben.
- A közszolgálati alkalmazottak a hallgatást vagy a korlátozott nyelvtudást érdektelenségnek vagy ellenállásnak értelmezik.

3. EGYSÉG: INKLÚZÍV KOMMUNIKÁCIÓ ÉS HOZZÁFÉRHETŐ JELENTÉSEK

Inkluzív kommunikációs alapelvek:

- Használjon világos, szakzsargonmentes nyelvet.
- Szükség esetén használjon vizuális segédeszközöket, lefordított anyagokat és tolmácsokat.
- Tisztelje a nonverbális különbségeket – pl. szemkontaktus, gesztusok, személyes tér.
- Bátorítsa a visszajelzéseket és a kérdéseket, ahelyett, hogy feltételezné a megértést.

Hozzáférhető bejelentési mechanizmusok:

- Gondoskodjon arról, hogy minden diszkrimináció áldozata (beleértve a harmadik országbeli állampolgárokat is) hozzáférjen biztonságos, névtelen és többnyelvű bejelentési eszközökhöz.
- Hozzon létre belső szervezeti protokollokat, amelyek tartalmazzák a diszkriminációellenes politikákat és az azokhoz kapcsolódó eljárásokat.
- Növelje a nemzeti egyenlőségi szervek és a jogi jogok kereteinek ismertségét.

INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉGEK

	1. INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉG	→ A TEVÉKENYSÉG NEVE: SZOLGÁLTATÓK ELFOGULTSÁGA A GYAKORLATBAN → TÍPUS: SZIMULÁCIÓ
	Végrehajtási utasítások	<p>Helyzet:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Egy helyi munkaügyi hivatalhoz két jelentkező érkezik – az egyik helyi születésű állampolgár, a másik újonnan érkezett harmadik országbeli állampolgár. A munkatárs jobb információkat és forrásokat kínál a helyi jelentkezőnek.. <p>Kiegészítő kérdések:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Milyen elfoglaltságok befolyásolhatták a személyzet viselkedését? – Hogyan lehetne ezt megelőzni politikával vagy képzéssel? – Milyen strukturális akadályok (pl. nyelv, dokumentáció) rontották a TCN tapasztalatait? <p>Eredmény:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Csoportos összefoglalás arról, hogy a szolgáltatások hogyan csökkenthetik az előítéleteket a kezdeti felvételi folyamatokban.
	Tanulási célok és fejlesztett készségek	<p>Tanulási célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Felfedezni, hogyan nyilvánulhatnak meg a feltételezések és az elfoglaltságok a mindennapi interakciókban. <p>Kapcsolódó készségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kritikus gondolkodás, döntéshozatal, empátia, kommunikáció, megfigyelés, analitikus gondolkodás.
	Szükséges források	<ul style="list-style-type: none"> – Nyomtatott vagy digitális forgatókönyv-kiadványok – Tábla vagy flipchart a csoportos megbeszéléshez – Filctoll – Tollak/ceruzák és papír jegyzeteléshez – Opcionális: projektor a forgatókönyv bemutatásához
	Időtartam	45 perc
	Hivatkozások	(Ha a tevékenység más forrásból származik, itt tüntesse fel az eredeti hivatkozást, beleértve a működő linket is.

	2. INTERAKTÍV TEVÉKENYSÉG	→ A TEVÉKENYSÉG NEVE: IDENTITÁS ÉS ELŐÍTÉLETEK MŰHELY → TÍPUS: SZEREPJÁTÉK, CSOPORTOS BESZÉLGETÉS
	Végrehajtási utasítások	Utasítások: <ol style="list-style-type: none"> lépés: Személyes reflexió (20 perc) <ul style="list-style-type: none"> – Irányított naplóírás: <ul style="list-style-type: none"> – „Identitásom mely aspektusai alakítják azt, ahogyan másokat látok?” – „Mikor éreztem magam kirekesztettnek vagy félreértettnek?” – „Tettem-e feltételezéseket akcentus, ruházat vagy származás alapján?” lépés: Strukturált párbeszéd (40 perc) <ul style="list-style-type: none"> – Kis csoportok (4–6 fő) önként megosztják egymással gondolataikat. – A moderátor felvetései: <ul style="list-style-type: none"> – „Hogyan befolyásolhatja a tudattalan elfogultság a szolgáltatásnyújtást?” – „Hogyan ellenőrizhetjük magunkat, mielőtt feltételezéseket teszünk?” Eredmények: <ul style="list-style-type: none"> – A csoportok összefoglalják a megosztott gondolatokat (nem gyűjtenek személyes jegyzeteket). Összefoglaló kérdések: <ul style="list-style-type: none"> – Mit tanultál magadról? – Hogyan erősítheti vagy gyengítheti az előítéleteket a szereped? – Milyen intézkedéseket fogsz tenni a diszkriminatív gyakorlatok csökkentése érdekében?
	Tanulási célok és fejlesztett készségek	Tanulási célok: <ul style="list-style-type: none"> – A személyes előítéletek és azoknak a TCN-ekkel való interakciókra gyakorolt hatásának tudatosítása. Kapcsolódó készségek: <ul style="list-style-type: none"> – kritikus gondolkodás, döntéshozatal, empátia, kommunikáció, önreflexió, aktív hallgatás.
	Szükséges források	<ul style="list-style-type: none"> – Naplók vagy papír az önreflexióhoz – Tollak/ceruzák – Tábla vagy flipchart a csoportos megbeszéléshez – Filctoll – Opcionális: projektor a moderátor utasításaihoz vagy utasításaihoz

	Időtartam	60 perc
	Hivatkozások	(Ha a tevékenység más forrásból származik, itt tüntesse fel az eredeti hivatkozást, beleértve a működő linket is.)

VÉGREHAJTÁSI ESZKÖZÖK ÉS FORRÁSOK

TOVÁBBI FORRÁSOK:

- Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM). (2023). Magyarország, Ukrajnából érkező menekültek munkaerő-piaci integrációja: 2023. évi jelentés. DTM. <https://dtm.iom.int/reports/hungary-labour-market-integration-refugees-ukraine-annual-report-2023>
- Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM). (2024). Magyarország: Ukrajnából érkező menekültek társadalmi befogadása (2024. január–március). DTM. <https://dtm.iom.int/reports/hungary-social-inclusion-refugees-ukraine-january-march-2024>
- Menedék Egyesület. (2022). Kapacitásépítő eszközkészlet civil társadalmi szervezetek számára: AccessIN projekt. Menedék <https://menedek.hu/en/accessin-toolkit>
- Navigate Hungary. (2023). Akadályok leküzdése: Jelentések a migránsok szolgáltatásokhoz való hozzáféréséről Magyarországon. Navigate Hungary. <https://navigatehungary.hu/en/reports>
- Európai Bizottság, DG Migration and Home Affairs. (2024). Magyarország: Év végi jelentés a 2024-es regionális menekültügyi reagálási tervről. Európai Bizottság. https://home-affairs.ec.europa.eu/whats-new/publications/hungary-end-year-report-regional-refugee-response-plan-2024_en
- Magyar Helsinki Bizottság. (2023). A nemzetközi védelem tartalma: Magyarország országjelentés. Menekültügyi Információs Adatbázis (AIDA). <https://asylumineurope.org/reports/country/hungary/content-international-protection/>

Szerzők listája

Margarita Markoviti, Sofia Koudouni, KMOP, Görögország

Sara Ferri, Giorgia Stefani, APG23, Olaszország

Agnese Pierobon, ANCI ER, Olaszország

Agamemnonas Zachariades, CODECA, Ciprus

Prof. Dr. Loreta Huber, Dr. Andreas Huber, EureCons GmbH, Németország

Lara Rot, ABD, Spanyolország

Zoé Dutot, Forum Réfugiés, Franciaország

Tamara Andrea Jara Soto, Esraa Husein SVF, Magyarország

Mario Gazzotti, Maracana, Svédország

Grafikai tervezés

Officina 3am

Közreműködő szervezetek

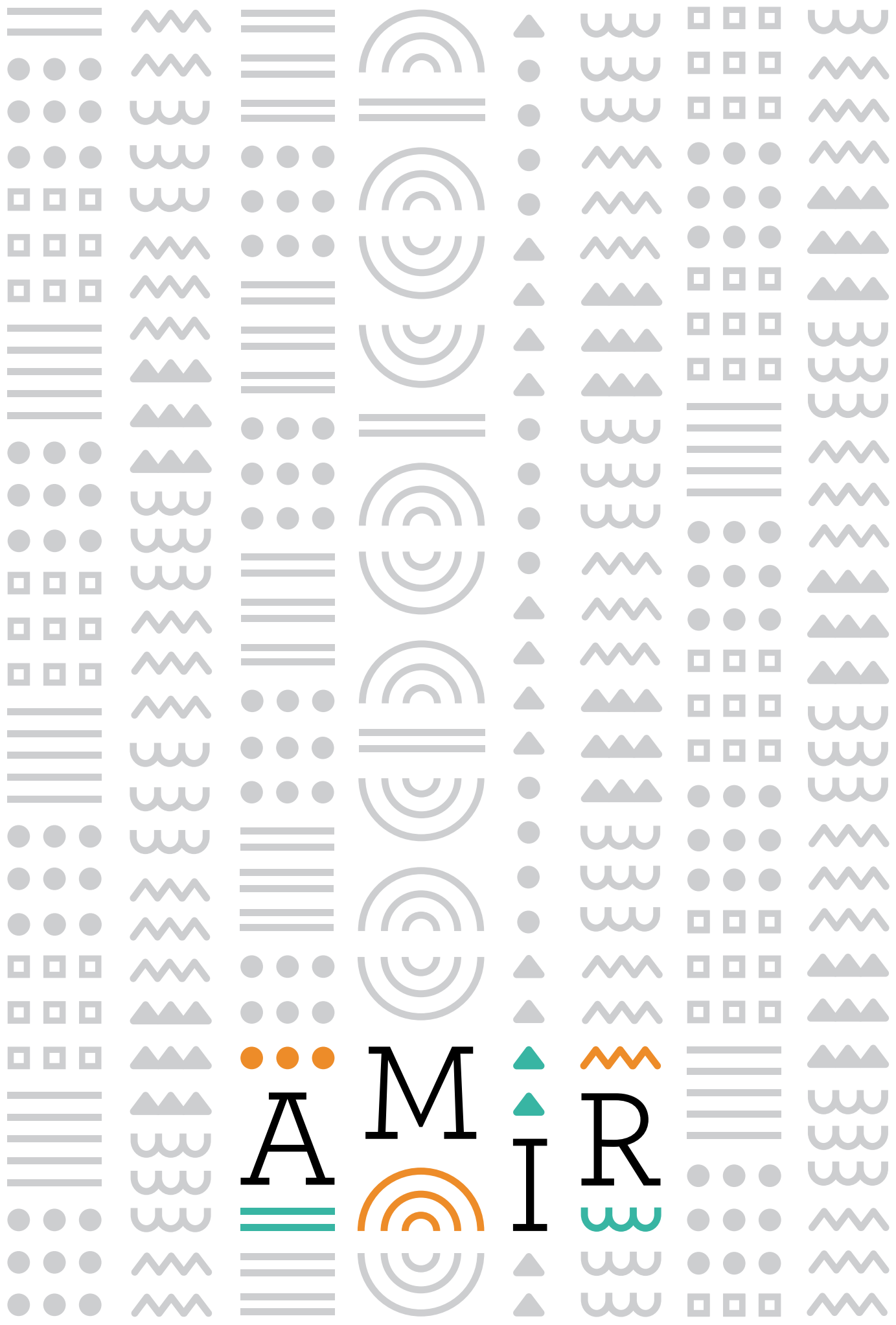

Co-funded by
the European Union

EureCons
Förderagentur GmbH

•••

A

M

I

R

